

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyes szám ára 20 fillér

ZALAMEGYE

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

Politikai és társadalmi hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

Hirdetések:
= Megállapodás szerint =
Nyilttér soronként 1 K.
Kéziratokat
nem küldünk vissza

Választások után.

Zalavármegyében lezajlottak a választások. A kormány csak egyetlen kerületet kapott: a csáktornyait. A többi hét kerület ellenzékít választott. Ami azonban nem jelenti azt, hogy maga a mai politikai rendszer nagyobb vereséget szenvedett volna Zalában, mint a múlt választásnál. Előbb a vármegyének három olyan képviselője volt, akik a szabadelvű politika hívei voltak; most is három van. Igaz, hogy kettő: gróf Batthyány József és Darányi Ignác dissidensek, de ez csak gróf Tisza Istvánnal szemben és a házszabály politika szempontjából bír jelentőséggel. Egyébként szabadelvű politikus mind a kettő.

A szabadelvű párt, jobban mondva gróf Tisza István politikája azonban — úgy látszik — megbukott az egész országban. A nemzet a kormány ellen nyilatkozott, amely a nemzeti akaratra appellált. Ez előtt az ítélet előtt meg kell hajolni. Le kell vonni a konzekvenciákat mindenkinek, akár Tisza pártjához tartozott, akár ellene foglalt állást.

Következik most más, aki azt hiszi, hogy jobban tudja kezelni az állam kormányát. Aki azonban nem bizik abban, hogy jobb következik, maradjon meg azon az uton, amelyen elindult s álljon most oda, ahol a helye van: az ellenzék helyére.

Évtizedekre kibató alakulásról van szó. Amíg csak a kormányok buktak, addig oda lehetett ülni ugyanazon szabadelvű pártból kikerülő másik kormány hát mögé, mert maga a szabadelvű párt tömör többsége változatlan maradt; a többség mögött ott állott a nemzet. De ha a szabadelvűség bukik, ha a kormány nem a parlamenti harcokban, hanem a nemzet ítélszéke előtt bukott el; ha a párt kisebbségben maradt s a nemzet más többségnek a kezébe adja sorsát: akkor a szabadelvűeknek nincs többé mit keresniük a többség kebelében. Hogy kik kormányoznak, elvégre személyi kérdés. De hogy mely párt a többség, amelynek kebeléből a kormány kikerül; milyen elvek vezetik a többséget: ez már olyan elvi különbségeken alapszik, hogy megalkuvásnak nem lehet helye.

Ha kisebbségbe került a szabadelvű párt, maradjon kisebbség. A többség kormányoz, a kisebbség ellenzék lesz. Ez a parlamentáris élet rendje.

De ha a szabadelvű párt elbukott is, a szabadelvűség uralkodni fog a jövőben is. Mert azt nem törhetik pozdorjává pártok hatalmi túlekedései. Nagyon kevés képviselője van az országnak, aki a szabadelvűségnek ellensége; a többi szabadelvű volt ellenzéki korában is, az marad a hatalma is. És ha nevében nem viseli, programjában nem vallja is, magával viszi a szabadelvű haladás eszméjét mindenhová.

— — A választások a szenvedélyeket mindenütt felkorbácsolták. A rendszeres izgatás mindenütt fanatizálta a tömegeket. Szerencséseknek mondhatjuk magunkat, hogy öt kerületünkben ugyyszólván egyhangú választás volt. De azért mégis folyt vér. Eddig négy sebesültről tudunk.

A legszomorubb jelenség nálunk az, hogy a politikai harcok érdemleges részét a nép felizgatásában keresik. A nép érdemül tudják be, hogy az ellenpárt embereinek életét veszélyeztetni s ellenvéleményt meg nem hallgat. Az elvhűség az a kő, amelyet kocsik után hajigál; az argumentum a dorong, amellyel az ellenfél koponyáját bezuzza és a gyalázkodás, amellyel leszedi másról a keresztvizet és a tisztességet. Még kortes nótába is kinyomatják az argumentumot: majd agyonverünk.

Ez pedig csak az izgatás eredménye lehet. Mert a magyar embernek nem ez a természete. Olyan községekben, ahol a fanatikus kortesek nem működtek, legfeljebb annyit tettek az ellenpárti szavazók, hogy nem fogadták el, vagy visszaküldték a zászlót s megmondták, hogy más véleményen vannak. Ezzel el is volt intézve a dolog. Ott azonban, ahol tucatszám rendelték a revolvereket, természetesen más volt a válasz.

Ugy vagyunk a választások eredményével, mint a suszter inas a veréssel. Bár csak már kikaptunk volna. Bár csak tisztán látnánk már a jövőndőt.

Bizzunk a jobb belátásban, amely megmutatja a helyes utat a kibontakozásra.

A zalavármegyei választások.

A zalaegerszegi választó kerületben Farkas József eddigi képviselőnek, aki néppárti programmal kapott mandátumot, ellenjelöltje nem volt e hó 23-ikáig.

A szabadelvű párt megalakult ugyan, de nem szervezkedett. Amint múlt számunkban megírtuk, a mozgalomnak tulajdonképpen előja csak az volt, hogy a szabadelvű érzelmű választók ki-

fejezést adjanak annak, hogy a kerület osztatlan közvéleménye nem esatlakozik az egyesült ellenzékhez. A vezetőknek ezuttal nem volt szándékukban jelöltet állítani.

Veszter Imre, a szabadelvű pártnak egyik régi oszlopos tagja 22-én — múlt vasárnap — sürgönyileg kérdezősködött Krosetz Gyula pártelnöknel, hogy a sikerre való kilátással fel lehetne-e venni a szabadelvű pártnak a küzdelmet. Kedvező válasz esetén hajlandónak nyilatkozott a jelöltség elfogadására.

A pártelnök, aki alaposan ismeri a viszonyokat, természetesen azt válaszolta, hogy a győzelemre remény nem lehet; kár a fáradságot.

Vasárnap délután azonban telefon jelentés ment az országos szabadelvű párt titkárához, amelyben Zalaegerszegről — az elnök tudta nélkül — úgy informáltak a központi intézőséget, hogy a hangulat a szabadelvű párt nézve kedvező; a harcot fel lehet venni s kérik Veszter Imre urat, hogy jöjjön a kerületbe. Veszter Imre hétfőn délelőtt tudatta hogy az nap délután két órakor Zalaegerszegrre érkezik. A párt-vezetőség még fogadtatásról sem gondoskodhatott s csak a párt néhány gyorsan értesített tagja fogadta a vasutnál az érkező jelöltet.

Hétfőn délutánra pártértekezlet volt kitűzve, amelynek eredetileg egyetlen tárgya gróf Tisza István miniszterelnök által a szabadelvű párt megalakulása alkalmával küldött üdvözlő sürgönyre adott válasznak felolvasása és tudomásul vétele lett volna. Gyorsan elterjedt a városban a hír, hogy Veszter Imre megérkezett. A pártértekezletre tehát szokatlanul sokan jöttek össze. Természetesen az ellenzék soraiból is sokan siettek a gyűlésre, mert teljesen váratlanul érte őket az a hír, hogy a szabadelvűek jelöltet állítanak. Az »Arany-Bárányc« szálloda nagyterme zsúfolásig megtelt. A jelen voltakakat 5—600 választóra lehetett tenni.

Az értekezletet megelőzőleg Krosetz Gyula pártelnök s a párt vezető tagjai bizalmasan közölték Veszter Imrével, hogy igaz ugyan, hogy a kerületben Farkas József képviselővel szemben itt-ott elegendetlenség jelei mutatkoznak, de az ellenzéki szellem olyan erős és a néppárt annyira szervezett, hogy azt most megtörni a lehetetlenséggel határos. Veszter Imre azonban kijelentette, hogy a zászló becsületét meg akarja menteni, s a bizonyos bukás tudatában is fellép, ha a párt jelöli.

Ezen előzmények, után nyitotta mtg Krosetz Gyula az értekezletet, amelynek hangulata mind végig lelkesült és szokatlanul egyhangú volt. Az ellenpárt jelen volt tagjai loyálisan viselkedtek, a szabadelvűek pedig valóságosan tomboltak afeletti lelkesedésükben, hogy a kerületnek szabadelvű jelöltje lesz.

Krosetz Gyula higgadt, de önérzetes hangon tartott beszédet intézett a választókhöz, amelyben hangsúlyozta a szabadelvű eszmék melletti kitartást; a kerület és a város érdekeit, amelyek különösen a városi polgárságot kell, hogy a szabadelvű pártban tömörítsék. A jelen volt más nézetű polgárokat pedig figyelmeztette, hogy a vendégjogot becsülnék meg úgy, ahogy a szabadelvű párt — ősi magyar szokás szerint — megbecsüli a vendégeket. Talán ennek a figyelmeztetésnek tudható be, hogy nem ismétlődtek azok a megszokott jelenetek, amelyenkről múlt számunkban is írtunk.

A miniszterelnök választát az értekezlet éljenzéssel vette tudomásul.

Ezután az elnök azt a kérdést intézte a választókhöz, hogy ismerve a viszonyokat, kíván-e jelöltet állítani? Az értekezlet egyhangulag

igennel válaszolt s kimondta, hogy Veszter Imrét jelöli, akit küldöttséggel hivattak meg.

Veszter Imrét hatalmas éljen riadal fogadta, amelynek hatása alatt kijelentette, hogy a jelölést elfogadja s meg is tartotta program beszédjét. Első sorban a szabadelvű párt programjával foglalkozott; majd áttért a házszabályok kérdésére; a katonai vívmányokra, a vámterület kérdésére, a többség jogaira, az obstrukcióra s végül a helyi érdekekre.

A házszabályok revízióját feltétlenül szükségesnek tartja, mert a többség akarata a mostani házszabályok uralma alatt nem érvényesülhet. A lex Dániel nem más, mint a többség akaratának, a parlamentáris rendszer alapjának érvényre emelése a kisebbség terrorizmusával szemben. A mostani választásoknál nem szabad a pártkérdéseknek, a politikai ellentéteknek dominálniok, hanem kizárólag a szerint a választóknak szavazati jogukat gyakorolniok, hogy akarják-e a parlamenti rendet, a képviselőház munkaképességét, a többségi elvet megmenteni, vagy nem. Az önálló vámterületnek nem ellenese, de ma még nem látja megvalósítottoknak azokat az előfeltételeket, amelyek között a vám sorompókat veszedelem nélkül fel lehetne állítani. A két éves katonai szolgálat behozatala s a honvéd tüzérség szervezése nagy nemzeti vívmányok, amelyek mint óhajások éltek ugyan már régen minden magyar ember szívében, de megvalósításuk a jelenlegi kormány érdeme, amelyet nem lehet és nem szabad avval vádolni, hogy az osztrák szája ize szerint csinál politikát. A 48-as oszmék ott vannak minden magyar szívében; de a politikát nem a szívvel, hanem a fejjel kell csinálni. — Végül áttérve a helyi érdekekre, kijelentette, hogy nézete szerint a nagyobb intellektuális és vagyoni erővel bíró városoknak, köztük természetesen Zalaegerszegnek is, önálló választókerületekké való alakítását szükségesnek tartja. Fejlesztetni kell a városokban az ipart és kereskedelmet, mert az eke, kasza, kapa ma már nem lehetnek kizárólagos eszközei a nemzet gazdaságának, jólétének.

Veszter Imre beszédét mindvégig figyelemmel hallgatták s gyakori éljenzés szakította félbe a szónokot.

Az értekezlet öt órákor ért véget, amikor a párt azonnal szervezkedett s megkezdte az akcióit.

Sokkal kevesebb idő állott rendelkezésre, semhogy az egész kerületben meg lehetett volna hordozni a zászlót; tehát csak egyes fontosabb helyekre mentek a párt küldöttei, hogy híveket toborozzanak a szabadelvű táborba.

Csaknem mindenütt fanatikus ellenzéki hangulatra, vagy alattomos képmutatásra találtak. A harc elveszett már az első napon. A szabadelvű párti szavazókat a vidéken ellankasztotta és megfélemlítette a nagy néppárti többség s azok, akik jelentkeztek, úgy látszik, elérkezettnek látták az időt, hogy személyes előnyökért, egy kis haszonért álljanak Veszter Imre mellé. Mikor azonban látták, hogy a szavazatvásárlás kora lejárt, szépen visszasompolyogtak a néppárthoz. Mindenkinél lett volna valami kielégíthetetlen kívánsága; minden község, amelyben a néppárt talaja megingott, nagy előnyököt szeretett volna húzni a választásból.

Ez volt a szabadelvű hangulat alaptónusa, amely azokat, akik meggyőződésből, teljes önzetlenséggel esatlakoztak a párhoz, akik belementek a küzdelembe azért, mert a zászló becsületéért fellépett jelöltek magára hagyni nem akarták, lehangozta és elkésértette. A vereség biztos tudatában, lehangozt vezérkarral, demoralizált szavazókkal, megfélemlített választókkal, ellenzéki kerületben, három nappal a választás előtt még a tisztességes bukás is nagy eredmény.

Csütörtökön reggel nyolc órákor még teljesen esendes és néptelen volt a város. Sűrűn esett a hó s a soproni és laibachi bakákat, akik a főtéren várták a parancsot, teljesen ellepte. Két század gyalogos és a zalaegerszegi honvéd huszárok álltak a választási elnök rendelkezésére. Ugy nézett ki a város, mintha ostromállapotban volna, forradalom készülne.

A néppárt fél kilenc felé kezdett gyülekezni s a Korona szálloda és a Gráner-féle vaskereskedés között felállított kordon mögött tömör sorokban helyezkedett el. A szabadelvű választók csak lassan gyülekeztek, mert a kordonokon keresztül nem tudtak a számukra kijelölt helyre, az „Arany Bányá” szálloda elé jutni. A Kossuth Lajos utca az Unger-féle gyógyszerházig le volt zárva; a másik kordon a városház sarkától a

plebánia ház sarkáig volt felállítva s néhány gyalogos elállta a Rózsa utca bejáratát. A Bak felül jövők tehát az egyik kordonba, a Kaszaháza felől bevonulók pedig a Rózsa utcánál felállított őrszemekbe ütköztek. A Körmenyi utca felől jövő választóknak, az elnök rendelkezése szerint, a fődeles lovarda mellett le kellett volna térniök a mezei utra s azon végig a Kossuth Lajos utcán kellett volna bejönniök, ahol szintén az Unger gyógyszerházig kordonig jutnak. A lovardanál azonban senki sem figyelmeztette őket a kijelölt utra s így a Körmenyi utcán végig egyenesen bejutottak a néppárti táborba, ahonnan aztán nem tudták, merre vezet az útjuk.

A szabadelvű-párt vezetősége a választási elnöknel óvást emelt a kordonok felállítása ellen s Veszter Imre később visszalépését is evvel indokolta meg.

A kordonon átjutott szabadelvű választók az „Arany Bányá” szállodában helyezkedtek el; a néppárt tömegével szemben, a főtéren csak a zászlótartók állottak a cigány mellett, aki a Kossuth nótát játszotta reggeltől délig. A nagy néppárti táborban egy rezes banda muzsikált s a hangulat ugyancsak lelkesült volt.

A szavazás 9 órákor kezdődött. Az első szavazatszedő küldöttségél a Veszter párti zalaegerszegi választók kezdtek a szavazást, a másodiknál községek szavaztak. Az első küldöttségél Veszter 160 szavazatot kapott 11 óráig, a másodiknál egyet sem. Farkas József az első küldöttségél 76, a másodiknál 360 választó szavazott le.

Ekkor Veszter Imre visszalépett, amit a választási elnökkel a következő levélben tudatott: „Tisztelt választási elnök úr! Tekintettel arra, hogy a katonai kordon Krosetz Gyula pártelnököm tiltakozása ellenére úgy állított fel, hogy választóm a szabadelvű párt táborába szabadon nem közlekedhetnek, sőt részben abba be sem juthatnak, részben pedig az ellenfél táborába szorítottak: a jelöltségtől ezennel visszalépek. Zalaegerszeg, 1905. évi január hó 29-án. Veszter Imre.”

A választási elnök a választást beszürtette s a jegyzőkönyvek elkészítése után Farkas Józsefet a zalaegerszegi választó kerület képviselőjévé kiáltották ki.

A néppárt lelkesülten fogadta az eredményt s a választók lassanként elszéledtek. Bevonult körülbelül 3000 választó, ebből 800 szavazatot lehetett Veszter javára számítani.

A tömeg aránylag nyugodt volt s leszámítva két koresmai verekedést, nagyobb mérvű rendbontás nem történt. A szenvedélyeskedés sokkal kisebb mérvű volt, mint választás előtt.

* * *

A letenyi választókerületben Szüllő Géza pártonkívüli, Dobrovics Milán néppárti és Lipkay Kálmán szegedi ügyvéd függetlenségi párti állottak egymással szemben.

A választók felvonulása teljesen rendben folyt le. Semmi rendező incidens nem fordult elő. Már az első órában Szüllő vezetett s legkevesebb szavazatot Lipkayra, aki miután 229 szavazatot kapott, visszalépett. A választás este 10 órákor ért véget Szüllő Géza győzelmével, aki 82 szavazattöbbséggel választatott képviselővé.

A csáktornyai választókerületben volt a legérdekesebb küzdelem. Wlassics Gyula hátfőn visszalépett. Hir szerint nem annyira a bukás tudata ösztönözte a visszalépésre, mert pártja jól állott s érdekében a Muraköz sok befolyásos vezérférfia vette kezébe az akció vezetését; mint inkább az, hogy sok hátlansággal találkozott azok részéről, akik miniszter korában hívei voltak. Hogy Wlassics Gyula pártja nem állhatott rosszul, bebizonyították a következők.

Wlassics visszalépése után Habus Mihály perlaki káplán vette fel a harcot Terbőcz István hatalmasan szervezett pártjával. Két nap volt még csak hátra a választásig s ezen rövid idő alatt erős ellenfélnek mutatkozott. Egész nap kétséges volt a győzelem. A legtöbb különbség volt Terbőcz javára a szavazás tartama alatt 100 szavazatot, amely este felé már csak 10-re olvadt le. Ekkor már csak néhány hegyközség volt hátra s a szavazás a legnagyobb érdeklődés mellett folyt le. Éjfél után fél kettőre fejeződött be a választás. Leszavazott 2977 választó; ebből Terbőcz István kapott 1512 és Habus Mihály 1466 szavazatot, tehát Terbőcz 46 szavazattal győzött.

Itt említjük meg, hogy a csáktornyai kerület volt képviselője, Wlassics Gyula Pésett lépett

fel és Aidinger János 614 szavazatával szemben 1477 szavazattal képviselővé választatott.

Az alsólendvai választókerületben dr Nyáry Béla kalocsai ügyvédnek ellenjelöltje nem volt. Néppárti programmal egyhangulag képviselővé kiáltották ki. Isoó Ferenc választási elnök 10 órákor adta át az új képviselőnek a mandátumot, aki a választási teremben, kint pedig az elemi iskola előtt köszönte meg a választók bizalmát. Este társas ebéd volt, ahol az új képviselőt ünnepelték.

Dr Nyáry Béla fiatal, huszonnyolc éves ember.

A választás a legnagyobb rendben folyt le. A csendőrségnek dolga nem akadt.

A zalaszentgróthi választókerületben szintén egyhangú választás volt.

Felvonult mintegy 1500 választó. A kerületben erősen tüntettek Eitner Zsigmond mellett, de egyébként minden esendes volt. A nép a legnagyobb békeségben vonult fel és oszlott szét. Az eredményt már fél tizkor kihirdették.

A nagykanizsai választókerületben gróf Zichy Aladár néppárti jelölttel szemben Hegedüs László kiskanizsai gazda lépett fel függetlenségi programmal.

A választás előtti hírek arról szóltak, hogy Hegedüsnek nagy pártja van s erős ellenfele lesz Zichynek; a választás napján azonban kitűnt, hogy Zichy roppant többséggel rendelkezett. Hegedüs tehát visszalépett s gróf Zichy Aladár fél tizkor képviselővé kiáltották ki.

A keszthelyi választókerületből a következő értesítést kaptuk: gróf Batthyány József dissidens jelölt egyedül állott; ellenjelöltje nem volt. A szabadelvű párt nem mozgolódott, mert a vereséget előre látta; a függetlenségi — ámbár nem voltak megelégedve a 67-es alapon álló jelölttel — a központi vezetőség ellenére nem akartak jelöltet állítani. A kerületben bizonyos lehangoltság uralkodott.

A nemzetközi szociáldemokrata párt leküldte ugyan a kerületbe Jósák Kálmán budapesti munkavezetőt, akit képviselőjelöltnek kívánt tekintetni a központi vezetőség, jóllehet szavazati joga nincs. Jósák két óráig tartó beszédet mondott egy keszthelyi vendéglőben s hirdette a szociálista tanokat. Fellépésének nincs is egyéb célja, mint hogy a választási mozgalmak alatt szabadon hinthesse a konkolyt a józan magyar nép közé. Jósák a kerület nagyobb közsegeit bejárta s mindenütt szívesen halgatták.

Fél napig szabadelvű jelöltje is volt a keszthelyi kerületnek dr Bolla Vilmos fővárosi ügyvéd személyében. Keszthelyről azt írják, hogy a jelölés két jogász fia műve volt. Ezek sürgönyöztek az országos szabadelvű párt elnökségéhez s jelöltet kértek, mert a hangulat kitűnő, gróf Festetics Tasziló a szabadelvű jelöltet fogja támogatni. Egyik joggyermek állítólag Budapestben is járt a nem létező keszthelyi szabadelvű párt megbízásából. Végre sürgöny jött Badapestről, hogy dr Bolla Vilmos a központ jelöltje, aki hajlandó is a küzdelmet felvenni.

Erre a hírre azonnal megnyitott a pártiroda; a kortések elindultak a vidékre; zászlók készültek s falragaszok hirdették az új fordulatot.

Bolla Vilmos vasárnap meg is érkezett Keszthelyre. A pályaudvaron a két jogász várta, akiknek társaságában, négy esendő kísérete mellett a városba hajtatott. A nép éppen akkor tödült ki a templomból s elállta az utcát. A kocsit óriási ábecugolással fogadták s mikor az az „Amazon” szálloda kapuján befordult, a csöveselék utánna tödült. Bolla és kísérete a szobájukba vonultak, míg a nép a szálloda előtt a Kossuth nótát énekelte s Batthyányt éltette. Bollának azután a szabadelvű érzelmi tekintélyesebb polgárok megmondták, hogy Keszthelyen a szabadelvű párt nem szervezkedett, az tehát meg sem hívhatta; szabadelvű hangulat pedig fájdalom, nincs, tehát fellépni nem lehet.

A jelölt hamarosan el akart utazni, de útját állták a választási kontók. Ezeket sietett kifizetni, ámbár semmi része sem volt abban, hogy felültették s míg aznap visszatuzott Budapestre.

Batthyány József gróf tehát egyedül maradt a küzdőtéren s 26-án délelőtt fél tizkor már a kezében volt a keszthelyi választó kerület mandátuma.

A választás reggelén türethető volt az idő, 7 órákor a hőmérő 3 C fokot állt. Havazott. 8 órákor alig volt néhány ember az utcán. A huszárok cirkáltak, a bakák pedig elzárták a mellékutcák torkolatait. Teljesen fölöslegesnek

látszott a katonai készenlét a nagy esendben. Dr. Dezsényi Árpád 8 óra után fölhívta a választókat, hogy képviselőt jelöljenek. A kitűzött fél óra alatt csak gróf Batthyány Józsefet jelölték, a miért az elnök a jelöltet egyhangulag megválasztott képviselőnek jelentette ki.

A szociálisták két helybeli megbízottja 8 óra előtt az elnöknek ívet adott át, melyen 14 polgár Jósák Kálmánt jelölte. Az elnök a jelölést nem fogadta el, mert nem a kitűzött időben adták be. Mikor az elnök időt kitűzte, akkor a szociálisták nem adták be az ívet, melyről azt is állították, hogy nem is választók írták alá.

Batthyány megválasztása után jöttek be a falvakról nagyobb számban. Noha komoly ellenjelöltől tartani nem kellett, a párt mégis ezernél több szavazót hozott be. Ekként a választás nem volt egészen olesó. Kiskomárom vidékének polgárai 10 óra után jöttek vonaton. Mikor a nagyszámú pirostollas választók együtt voltak, Batthyány József gróf, az Amazon előtt megköszönte a választók bizalmát. Utána Nedeczky Jenő intézett lelkes szavakat a néphez.

A választás után esend honolt a városban. A választók elszéledtek a vendéglőkbe, minden különböző hangulat nélkül.

Délután 2 órakor a párhívek az Amazonban ebédre gyűltek.

A *tapolcai választókerületből* írják: Már két hét óta dult az elvek harca, vagy jobban mondva a tapolcai járásban nem annyira az elvek, mint inkább személyi versengés, mert hisz mind a két jelölt ellenzéki, Győrffy 48-as, Darányi egyesült ellenzéki disszidens programmal, kit a 48-as Kossuth-párt is lelkesen támogat, sőt Győrffit a Kossuth Ferencről érkezett távirat szerint az ellenzék jelöltjeül nemcsak hogy el nem fogadta, hanem ajjelöltnek nyilvánította. Az egymásután megjelent sürgönyök, nyílt levél, kiáltvány mind megannyi tanúi voltak a személyi harcnak, mert mindkét párt egy zászlót, az ellenzék zászlóját iparkodott diadalra juttatni. A pártoskodás ezen harca a személyeskedést is felhasználta fegyverül, ami legjobban a megjelent kortesnótákból tünt ki. Ezekről nem is lehet szólni, mert nem hazafias érzületet támasztottak, hanem a közérköleségnek voltak botrányos sértői. Ily fegyverekkel küzdeni nem hazafias, de nem is lehet célra vezető.

Darányi még a múlt hét folyamán tartotta meg a járás községeiben programbeszédét, ahol megjelent, mindenütt lelkesedéssel fogadták, azóta csak szervezkedési munka foglalta el a pártot. A Győrffy-párt pedig folytonos munkában állott és egyes községeket sikerült megnyernie. A két párt hol gyengébb, majd erősebb állásáról terjedtek el hírek, természetesen mindegyik a maga pártját hangoztatta erősebbnek, lelkesebbnek a másik rovására, azonban az őszinte kortesek vallomásaiból mindig a Darányi-párt állását ítélte a közönség erősebbnek. Mig végre elérkezett a döntő nap, amelyen a sokféle híreszteléssel szemben az igaz, a valódi jutott a választás eredményéből a nagyközönség tudomására.

A rend fenntartására 2 század huszár és 2 század gyalogság érkezett folyó hó 25-én Tapolcára. A kortesek és nem kortesek dala hangzott az utakon. Az élénkséget előmozdította a katonaság megérkezése.

A szavazatszedő küldöttség 26-án reggel 8 órakor gyűlt egybe a városháza tanácstermében és megtette az előző intézkedéseket. Ezalatt a katonaság kordont vent a két párt tábora között és 9 órakor megkezdődött a szavazás.

A szavazás a megállapított sorrendben folyt le a két szavazatszedő küldöttségnek. Kezdetül fogva általános szótöbbség mutatkozott Darányi pártja mellett. 5¼ órakor Takács Jenő kitűzte a zárórást 6¼ órára. A szavazatok ez alkalommal Darányi részén 1456 volt, Győrffy pártján 350. A záróra kitűzése után ezalatt érkeztek a felsőörsi szavazók, kikkel együtt a szavazás eredményét az elnök fél 7 órakor kihirdette és pedig dr. Darányi Ignácra beadatott 1487 szavazatot, Győrffy Zoltánra 365 szavazatot s így Darányi Ignác 1122 szótöbbséggel a tapolcai kerület országgyűlési képviselőjévé választatott.

A választók felvonulása s a szavazás példás rendben folyt le. Egyetlen kis incidens történt csak. Az 5 órai vonattal érkezett 25 felsőörsi választót néhány suhane megdobálta s egyiknek az arcát a kő megsértette. A bátor kőhajigálót elfogták. A szokatlan rend a jó vezetésnek s annak tulajdonítható, hogy a tapolcai polgárság is Darányi mellett foglalt állást.

A *baksai választókerületben* nagyon kiélesedett a korteskedés. A választók valóságos fanatikus dühvel tekintettek egymásra.

A nép óriási tömege azonban kitarított Darányi Ferenc mellett.

A felvonulás alkalmával már történtek összeütközések, de verekedésre csak később került a dolog. A távirat vezetéket két helyen is elvágták s így napközben értesüléseket nem kaphattunk. Sőt a részletekről megbízható értesüléseink mostig nincsenek.

Az intézőség a katonaság merev magartatása miatt panaszkodott. A esendőség azonban derekasan viselkedett.

Állítólag nagy verekedés is volt, amelyben két választó súlyos sebeket kapott. Ma arról kaptunk hírt, hogy az egyik meg is halt.

Leszavazott 3115 választó. Ebből Darányi Ferenc kapott 2163 szavazatot; többsége tehát 1022.

Választási epizódok.

A szabadelvű párton nagy volt a felháborodás a zalaegerszegi választási elnök ellen. Az volt a vád, hogy a szabadelvű választók részére kijelölt helyet úgy körülvetette kordonokkal, hogy oda csak léghajón lehetett bejutni, míg a néppárti tábor három oldalról teljesen nyitva állott.

A laibachi német bakák azután parancs szerint nem eresztettek át senkit. Hivatalnokok, orvosok, ha nem választási ügyben jártak is, csak nagy nehezen tudtak keresztül törtetni a katonákon.

A szabadelvű párt elnöke sietett is óvást tenni; a polgármester szintén kifogást tett a város illetén való elzárása ellen. De a választási elnök a választás napján nagy hatalom. Intézkedései ellen nincs felelősség. Az óvást tevőknek meg kellett elégedniük avval a válasszal, hogy: így intézkedtem, mert így láttam jónak.

Annyi katona volt Zalaegerszegen, mintha háború készülne. Hála Isten, nem volt rájuk szükség.

Ugy halljuk, hogy a szabadelvű párt a választási elnök eljárása miatt petíciót készül beadni, mert egész községek kívül rekedtek a kordonon.

A politikai mozgalmak katonaság nélkül nem eshetnek meg. Mert heves a magyar ember s a koponyák törékenyek. Az államhatalom tehát oltalmaz bennünket önmagunk ellen.

Nekünk zalaegerszegieknek bizony elég lett volna a huszárság. Hoztak azonban két század bakát is. Egyet Sopronból. Jóképű magyar fiúk. A tisztjeik is egytől-egyik magyarok. Egyet Laibachból. Ezek már németek. Kifogástalanul viselkedtek mindnyájan. De olyan jól esett az ember szemének, mikor összehasonlították őket. A magyar bakákat mintha vasból öntötték volna, úgy álltak a helyükön. Megfeszült rajtuk a kipuocvált munda; simára borotválva az aruk; gondosan kihuzva valamennyi. Tiszta képű, jó arcu fiúk. A stájerok lehetnek talán jobb katonák is, mint a mieink, de már olyan szép bakája, tiszta katonája, nincs az osztráknak, mint nekünk.

A honvédhuszár pedig lesajnálta mind a kettőt. Olyan délceg, olyan öntudatos, olyan büszke, mint egy-egy hadvezér.

A politikai izgalmak között ez a kis összehasonlítás is ér valamit.

A zalaegerszegi 48-as választók egy része nincs megelegedve a koalícióval. Szeretett volna minden áron függetlenségi jelöltet. Önjelölt azonban nem akadt s a vezető férfiak nem engedték megtörni a fegyverbarátságot.

A függetlenségi hallgattak mindaddig, amíg Farkas Józsefnek ellenjelöltje nem akadt. Veszter Imre fellépése után azonban többen kétségeskedtek: hová szavazzanak? Pártjukhoz tartozó jelölt nincs; a néppártot támogatja az egyesült ellenzék; a városi érdekek pedig Veszter mellett szólnak.

Pártértekezletet hívtak tehát össze 24-ikén délután 5 órára a fehérképi koresmába, hogy maguktartása felett határozzanak.

Rongeteg sok ember gyűlt össze, amely nem fért be a szűk helyiségekbe.

Az értekezletet dr. Kele Antal ügyvéd nyitotta meg, aki a töle megszokott népszónoki hévvel beszélt a 48-as érzelmi választókhöz Rákóczi hamvairól, a november 18-iki törvénytörépről, az ellenzéki szövetségről. Magyarorszá-

gon nem ismer más tábor, mint egy kurucot, amely a hazát és a szabadságot védi és egy labancot, amely a némettel cimborál, eladja a hazát az osztráknak. Természetesen ilyen labanc gróf Tisza István és egész többsége; labanc az is, aki pártját támogatja. Ilyen labancra, egy Tisza huszárra igazi 48-as nem adhatja a szavazatát.

Erre felzúgott a kiáltás: Állítsunk jelöltet. Éljen Bosnyák Géza! . . .

Dr. Kele Antal azonban kifejtette, hogy jelöltet a függetlenségi párt most már nem állíthat, mert nem engedi a koalíció; meg az idő is rövid.

— Nem rövid. — Hangzott az ellentmondás. — Bosnyák Gézát 24 óra alatt is meg lehet választani. A kormánypárt is három nappal előbb léptette fel Veszter Imrét.

— Hja! a kormánypárt — folytatta a szónok — megtehetette, de mi nem. Mert hát: „Quod licet Jovi, non licet bovi.“ (Sic!) Azt indítványozza tehát, hogy a függetlenségi érzelmi választók délután egy óráig ne szavazzanak, de ha addig Veszter Imre vissza nem lép, és szavazatukra szükség lesz, szavazzanak Farkas Józsefre, aki az ellenzék jelöltje. Ha már függetlenségit nem választhatunk, magunk közül való embert válasszunk, akit mindnyájan ismerünk, tisztességes szándékáról, jellemességéről meg vagyunk győződve. Farkasnak azt vetik szemére, hogy nem szónok. Van-e olyan ember, akinek minden ujjá egyforma? Nos hát a képviselőház minden tagja sem lehet egyforma tehetség.

Dr. Kele Antal beszédje után Gombás István figyelmébe ajánlotta az értekezletnek a város érdekeit, amelyeknek jobban kedvezne, ha Veszter lenne a képviselő. Ha már két rossz között választani kell, nem volna-e az a kisebbik rossz, ha a függetlenségi a szabadelvű párttal szavaznának.

Gombás szavai azonban elvesztek a zajban s Dr. Kele Antal indítványa emelkedett határozattá. A zalaegerszegi függetlenségi polgárok nem is szavaztak le s miután Veszter Imre még délután egy óra előtt visszalépett, a határozat aktualitását elvesztette.

Veszter Imrének természetesen nem volt ideje, hogy a kerület községeit bejárja. Csak Sajtörre és Hahótra ment ki szerdán délután. Mind a két helyen barátságosan fogadták, jóllehet már Farkas József mellett erős hangulatot csináltak.

Visszafelé azonban Sajtörön durva inzultusokkal találkozott. Sötét volt már, mikor a közönség keresztülhajtattott s valószínűleg éretlen suhaneok közpörrel fogadták a kocsiját, amelynek ablakai betörték, lámpája leesett.

Szerdán éjjel Sajtörön az ellenzék parázs revólúciót csinált. Először is elverték egy pusztaszentlászlói választót, aki a programbeszéd meghallgatása végett ment át Sajtörre. A megvert embert vérbe fagyva szállították haza, mert karja és kulcsontja eltört s a fején is van néhány bőrfolytonossági hiány. Éjszakának idején több lövés dördült el, valószínűleg abból a célból, hogy a lakosságot terrorizálják. Több ablakot bevettek s a zászlókat le akarták tépni. A sajtöri esendőség legénye nem levén otthon, a garázdálkodás zavartalanul folyt, míg végre elcsendesedett a falu.

Egy kormánypárti kortes járta a baksai kerület falvait és kapacitálta a népet. Hajlandóság mutatkozott is; a szavazók már-már eltáborodtak a néppárttól. De hamarosan felállott egy előkelő pos és beszédet mondott, amelynek a vejeje az, hogy az olyan kormányra, amely csak a gazdagokat pártolja, amely ki engedi zsákmányolni a népet, amely a hivatalnokok fizetését felemeli és még nyugdíjat is ad nekik; amely a munkás embernek nem ad szavazati jogot és elviszi adóba a párnát is, amely esendőri segítséggel exekvál-tatja be a gazdag takarékpénztárak és a zsidók követeléseit, eb szavazzon.

Ez az atyafi alighanem a Népszava vezércikkeit olvasgatja, mert ez szokott ilyen hangon szólni az „*elvtársakhoz*.“ Így hódít az eszme!

A falu természetesen Darányi Ferencre szavazott, aki a szegény jó magyar nép mindezen panaszait feltétlenül orvosolni fogja.

Községeink szegénysége, közterheinek nagysága így választások idején közelről szemlélhetővé válik. Az értelmesebb falusi ember ma már tudja, hogy a jelölt uraknak etetni, itatni

vesztegetni nem szabad. Ha már a választásból a maga részére nem szerezhet semmit, legalább a községnek legyen haszna. Így gondolkodik és kér is.

Az egyik község az új iskolára tartozik néhány ezer koronával; azt kellene kifizetni. A másiknak vasut kellene. A harmadik vásárt akarna. Vagy építse ki az útját az állam; adjon neki postát; adjanak még egy tanítót, államosítsák az iskolát stb. stb.

Sőt olyan község is akadt, amely nem kívánt egyebet, mint hogy a földes urtól vegyék el a vásárjogot és adják neki, mert ő is meg tudná érte fizetni a jövedelmi adót épügy, mint a jézsoviták.

Ha valaki azt akarná megtudni, hogy mit óhajt a nép, hol fáj legjobban a mi nyomorult községeinknek, választáskor legjobban informálják. De ebből az információból bajos volna kiválogatni a méltányos kívánalmakat és valódi szükségleteket.

* * *

Szomorú dolog, de úgy van, hogy a mi képviselő választásainkhoz sok salak tapad. A politikai áradat annyi piszkot, annyi utálatos önzést és annyi jellemtelenséget dob a felszínre, hogy a naiv lelkeket elfogja az undor.

Csoda-e, ha abban a vásárban, ahol pénzürt kínálnak mindent, a gyanu sanda szemefertőzteti a legtisztább idealizmust is?

Amikor olyan polgárok, akik a tisztaság hangos szószólói, a polgári tisztesség féltékeny őrei, lelkesedésük fokát a sárga nagyságától teszik függővé. Amikor nem a polgári erkölcsök tisztasága, a meggyőződés ereje vezeti az embereket politikai küzdelmekbe, hanem az önzés, a vak szenvedély, az elfogult gyűlölet, a hatalomra való vágyakozás, a haszonlesés.

A pártirodákat ostromolják. Ha itt nem, talán amott akad valami szolgálat. Korteskedés, zászló-tartás, levél hordás.

Őszintén beszélnek. Még soha közlő nem láttam, hogyan intézik a választások sorsát. Most volt alkalom látni azt a vad hajszát, amelylyel az előző hadsereg a potya pénz után tör. És megtelt a lelkem keserűséggel. Eddig csak ott jártam, ahol lelkesültek az emberek; most beletekintettem egy pillanatra abba a műhelybe, ahol a lelkesedést csinálják az embereknek, akiket én sokszor lelkesíteni akartam.

Emberek, hát ezek vagyunk mi? Igaz volna az, hogy nincs önzetlenség az elvűségben és éretlen a politikai jogokra az a nép, amelynek szavát alkotmányos országban az Isten szavaként tisztelik?

Amikor felvonul egy sereg ember, akiket a mindennapi munkában, az étellel való tisztességes küzdelemben nap-nap mellett láttam és becsülni tanultam s el akar vegyülni azok közé, akiket nem edzhetett meg a polgári öntudat, de egyéni értéküket leszállíthatta a nyomorúság és a tudatlanság; akkor megrendült minden bizalmam a lelkesedés őszinteségében.

És irigyeltem azokat, akik olyan tömegre mutathattak, amely tiszta lelkesedéssel követte az ő vezetőit.

* * *

Beállt egy nemzeti színű tollas atyafi a pártirodába s követeli aapidíját.

— Mit művelt? — Kérdezték az urak.

— Bizalmi férfi voltam, kérem, — a Császi-utca végén.

— Kivel bizalmaskodott, atyafi?

— Arra vigyáztam, hogy a huszárok beeresszék a választókat.

— Nem bízta meg senki, nem kap semmit.

— De kérem, én adófizető polgár és családos ember vagyok. Én ingyen nem állok a Császi-utca végére.

* * *

Egy másik. — Napidíjaimat tessék megfizetni.

— Mi jogon, barátom?

— Itt álltam három napig a folyosón rendelkezésre.

— Ki hívta ide?

— Senki.

* * *

Egy néppárti érzelmi szavazó beállított a szabadelvű táborba nagy zöld tollal. Bizalmatlanul fogadták. Azt hitték: kömszolgálatot teljesít.

— Nekem nem elvem a Farkas Jóska.

— Hogyan változott meg a kend elve a múlt választás óta?

A polgártárs bizalmatlanul nézte a kérdezősködőt, végre megszólalt.

— Nem zsidó az ur?

— Nem.

— No hát én olyan néppárti követre, aki a zalaegerszegi zsidóknak templomot építtetett, nem szavazok. Eddig van.

Zokon vette a buzgó férfi, hogy Farkas József vezette a zsidó hitközség küldöttségét a miniszterhez akkor, amikor templomjukra kölesönt kértek.

* * *

Valamikor, a régi korrupciós világban, választások után rengeteg sok volt a részeg ember. Ma már nincs nyitva a csap, mert csak a szokásos vendéglátás van megengedve. A szokásos azonban nem elégíti ki a jóétvágyú szavazókat. Egyik-másik meg is cselekedte, hogy az egyik pártot megette a szokásos ebédet, azután átsétált a másik oldalra második étkezésre.

Bizony ilyen silány esztendőben, ebben a nagy szegénységben nem bánnák a jó falusiak, ha minden hétre esnék egy választás, legalább öt jelölttel.

* * *

A választási muza az utolsó napokban megihlette a lelkeket és özőnével született a nóta. A legtöbbje bizony nem érdemelte meg a nyomdafestéket, de néhány olyan vastag népies poézissal van tele, hogy még választási muzsától is sok.

Komám aszon! Nagy a panasz,

Az ura kormányra szavaz!

„De a fenye meg nem ette,

Kiverem tüzes pemette.

Haza ne gyere.“

Ides anyám mast beszétek,

Hogy a papát megmetették.

„Ugy járt a kutya, mint tavál,

Mer hogy a kormányra szavál

Az a vén ganaj.“

A kormány nem tetszett a zalai magyarnak még Deák Ferenc idejében sem. A költőket tehát leginkább a kormány elleni gyűlölet hangolja dalra. Veszter Imre csak két nappal a választás előtt lépett fel, de hamarosan leverselték a söjtörök, akik ezerszám nyomtatták a nóta, amelynek a vége ez volt:

Kiáltsuk hát ne is egyszer,

Abcug Tisza, abcug Veszter,

Abcug minden kormány fajta,

Aki bajt hoz a magyarra,

Éljen a néppárt.

Most közel állunk ahhoz, hogy az ellenzék kormányra juthat. Ha pedig oda kerül, ugyanezt fogják rólok énekelni ugyanazok a választók.

De népszerű emberek lesznek akkor a liberális ellenzékiek, — még talán Tisza Pista is.

A községi pótdók.

Az adók nagysága és a jól működő adóprás nem Achilles sarka a mi társadalmunknak. Baj van mindenütt még s szerencsétlenségünkre mi sem maradunk nélküle. Az adót azonban kénytelen-kelletlen megfizetjük valahogy, mert adónak kell lenni. Állam nélküle nem állhat. Ez talán az összes »muszáj«-ok között a legkeservebb. Adót senki sem fizet szívesen, mert az adó sohasem cseppen, ellenben mindig csurran. De van az adónak egy faja, az u. n. pótdók, amely sok helyütt valóságos áradattá teszi az ugy sem csermely terjedelmű adót. Közös baja ez mindenkinek.

A csodálkozás és az irigység egy nemével olvassuk tehát a pénzügyminiszteri statisztika alapján készült összeírást, amelyben szerepel egy bizonyos meseszerű Meczenzél nevű kisközség, ahol a pótdók nemcsak hogy 0%, hanem az egyénekre valóságos minus. A községi jövedelmekből fizetik ugyanis még bizonyos arányban az egyesek adóját is. A Meczenzélbelieknek így áldás a községi pótdók, amely nemcsak hogy nincs, de még jövedelem is. Sajnos azonban, mi csak egy Meczenzéllel bírnak. Ez az egy kivétel pedig nem az egész társadalmunkkal egyező. Ellenkezőleg, tulontul bővíben vagyunk az oly községeknek, amelyek Meczenzél község szélsőségig vitelei a másik irányban.

Az átlagos számítás szerint az adónak 33%-a teszi a községi pótdókat. Az egyenes adóhoz tehát még annak egyharmada járul. Sőt szerencse, ahol

ez jóval több. Ime egy kis szemelvény a városok pótdójáról:

Kecskeméten 15%-ot, Pozsony, Selmezbánya, Bélabánya és Temesvár városokban 30%-ot tesz ki a pótdók. Nagyvárád 37, Debreczen 38, Szabadka 39, Kassa 41, Pécs 47, Arad, Kolozsvár 49, Marosvásárhely, Szeged, Zombor 50, Baja 53, Székesfehérvár 53, Győr 58, Sopron 65, Hódmezővásárhely 67, Ujvidék 70, Versecz 74, Komárom 85, Szatmárnémeti 89 és Pancsova 90%-kal szerepel a listán. Ijesztő számok ezek. Pedig a kisebb községek ezekből ki vannak véve. Igaz ugyan, hogy átlagos számításban a kis és nagy községek pótdója jelentékenyebben kisebb, de a kis és nagy községek aránya változó. Meczenzél-től egészen a hihetetlen Kravolúg, ahol a pótdók 572%. Ez pedig éppen a kis és amugy is nehezen tengődő existenciákat sújtja. A rendezett tanácsú városoknál is horribilis az arány 48-6%.

Ha mindezek okát keressük, a mondabeli labirint utvesztőbe tévedünk, mert annyi a fenálló hiba s társadalmi baj, téves és rossz gazdasági intézkedés, hogy egyhamar nehéz Ariadne fonálra akadni. Kétségtelen azonban, hogy az egész adórendszer alapos és gyökeres reformra szorul, különösen pedig a községi pótdók rendszer.

Tagadhatatlan, hogy a nagy község, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városok fokozottabb igényekkel bírnak, ami viszont több kiadással is jár. Määrésről azonban az is kétségbevonhatatlan, hogy a legtöbb város helytelen és káros gazdasági politikát folytat. Az intenzív, belterjes gazdálkodást nem elég szakszerűen végzik. A célszerűség és a realitás követelményeinek sokszor nem felelnek meg. Ilyenformán aztán felette káros hatással vannak a város egész lakosságának vagy annak nagyobb részének anyagi fejlődésére. Vannak városok, amelyeknek fejlődése számos lakosának tönkretutása árán indult és nyert befejezést, holott az elkerülhető lett volna. Káros ez a tulságos adó-kivetés a városok lakóira, a városra magára is, a kisközségekben pedig éppen pusztító. Nem nagy fantázia kell hozzá, hogy az ember a kívándorlással és ennek sok más szomorú fájával hozza kapcsolatba. A községi pótdók rendszer mai állapotával, következményeiben kimondhatatlan káros, s jöllehet a bajt felismerték már régen, történt is intézkedés érdekében csaknem egy évtizeddel ezelőtt, a terv azonban még mindig a kezdetlegesség stádiumában van.

A Babatündér.

A zalaegerszegi karácsonyfa egyeslet igazán meglepő és új élvezetet nyújtott a községnek a »Babatündér« balett előadásával.

Amikor a tervet hallottuk, sokkal kevesebb sikerre számítottunk. Szinte hitetlenül esőváltuk a fejünket: Babatündér műkedvelőkkel vidéken! Valami nagyon gyarló és halvány utánzatra számítottunk. És nem utánzatot kaptunk, hanem egy vonzó, kedves eredetiséget. A szereplők nem is akarták a nagy világot jelentő deszkák ragyogó művésznőt utánozni, hanem megmaradtak kedves babáknak, akik ha nem is képzett táncművésztel, de keresetlen bájjal lejtették el kecses táncukat.

Olyan volt a színpad, mint a mosolygó tavasz. A kisebb nagyobb babák szindus ruhái, az apróságok, pirinyó kis leánykák csoportozata, a remek szülő és társas táncok mind hozzájárultak ahhoz, hogy a község figyelmét a másfél óráig tartó előadás alatt teljesen lekösse a színpad.

A teremben nem maradt üresen egyetlen egy szék sem; nagyon sokan már csak álló helyet tudtak kapni.

Az előadás prologgal kezdődött, amelyet Paukovics Stefike adott elő, elbeszélvén keresetlen, pöz nélküli előadással a babák sorsát.

A prolog után széthuzták a függönyt s a község előtt feltárult a babás bolt. A háttérben állottak a skatulyák. Jobbról-balról japán babák, középen a tündér. Volt magyar, stayer, rokokó baba, bohócok, apró-cseprő játékbabák egész serege. Az ansamblé meglepően szép volt.

A község egyes táncokat zajos tapsal ujrátatott meg.

Kaszter Ilonka (dobos baba) és Somossy Ilonka (spanyol táncosnő) tánc mesteri volt. A dobos baba egy végtelenül kedves francia táncot lejtett. A spanyol táncosnő gyönyörű jelmeze pompásan állt a szép magyar lányon, akinek temperamentuma,

mozdulatai tökéletessé tették az illúziót. Andalu-
ziában sincsenek külön táncosnők.

Pirity Erzsike és Trsztyánszky István magyar
ruhában magyar táncot jártak. Tüzesen, szívből,
érzéssel. A tüzről pattant pár, a pruszkos
magyar leány s a sípujjas, árvalányhajas paraszt-
legény kétszer jártak el a remek nemzeti táncot.
Ez kell a magyarnak! A közönség tombolt a
lelkesevéstől.

Szép volt a stayer kettős, amelyet Gerencsér
Mariska és Tornósy Fanni táncoltak. Nagyon
helyesek voltak a kis japán gesák: Paukovics
Stéfi, Láng Olga, Láng Irma, Kummer Ella,
Fitos Anna, Travnik Vilma.

Nagy hatást keltett a bohóe kettős tánc,
amelyet Grész Ilonka és Hirsch Ilonka lejtettek,
sikkesen, jó kedvvel.

Bájos, kedves jelenség volt Pers Rózsika, a
beszélő baba.

Róth Irma és Kardos Teruska zoké-babák
voltak s két kis pórázra fogott Ámort táncol-
tattak maguk előtt.

Travnik Ilonka (török baba), Horváth Mariska
(rokókó), Richter Jozefin (rokókó), Tuboly Irén
(bohóe), Rechnitzer Irma (bohóe), mid egytől-
egyig kedvesek voltak, bájosan táncoltak.

A bábék serege volt a leggyönyörködtetőbb
jelenet. Rendben, szabályos kadrill lépésekben
vonult fel a gyermekek csoportja. Valamennyi-
nek mosolygott az arca s olyan művészi ön-
tudattal tiptegtek, mintha érezték volna, hogy
tőlük függ az est sikere.

Szigethy Nellike és Boshán Nellike szótól is
táncoltak. A gyermekek naiv, öntudatlan bája
minden emberre hat. A két kis táncosnő olyan
elfogulatlanul, kecsesen táncolta a menuettet,
hogy lehetetlen volt hidegen maradnia a közön-
ségnek. Tapsoltak, ujjaztak. De a két bábé
vonakodott s csak nagy ösztönzésre határozták
el magukat az ismétlésre. Bábék voltak: Boshán
Nellike, Hajmássy Bözsike, Hajmássy Mariska,
Kummer Micike, Morandini Bözsike, Szigethy
Nellike, Köhler Erzsike, Köhler Micike, Fridrik
Erzsike, Gáspár Erzsike.

Hajmássy Ilonka és dr. Bozzay József az
előkelő angol párt személyesítették. Megjelené-
sük teljesen angol volt.

Kitűnően hatottak a paraszt pár mókái. Udvardy
Imre valahol a Göcsejben szedte össze a gunyáját
s jól megfigyelte a paraszt mozdulatait, modorát,
mert kitűnően mimelte a göcseji embert. Méltó
párja volt Kardos Jolán. Boshán Nellike volt
a leányuk. Annyi temperamentummal játszott a
faluról kiszabadult kis paraszt leányt, hogy a
közönséget kacagásra fakasztotta.

Weisz Erzsike a bábás bolt tulajdonosának
segédjét játszotta; Sinkovics Géza volt a boltos,
akinek kitűnő maszki derűtséget keltett.

Szándékosan utoljára hagytuk a tündért,
Udvardy Rafikát, hogy megkoronázzuk vele ezt
a cikkelyt épügy, mint megjelenése bearanyozta
az egész színpadot. Igazán tündéri jelenség volt.
Alakja, szöke haja, kedves halvány arca, csillogó
toiletteje beleillett a milcube, amelynek ő volt
a központja.

A közönség elragadtatással élvezte a szép elő-
adást s zajosan tapsolt a szereplőknek, valamint
Mayersberg Frida táncosnőnek, aki a darabot
betanította és rendezte. Mayersberg Fridának
szép bábé koszorút nyújtottak át.

A siker részben Kauffmann Mátyásnak, a
karácsonyfa egyesület titkárnak érdeme, akinek
agilitása kellett ahhoz, hogy az estély ily fénye-
sen sikerüljön.

Előadás után tánc volt. A közönség fesztelen
jókedvben reggelig együtt maradt.

Másnap délután az előadást megismételték,
amikor újra megtelt a terem. A közönség éjfélig
ismét együtt maradt s a fiatalság táncolt.

Hírek.

Kinevezés. Remsey Lajos dr. keszthelyi királyi
aljárásbíró ugyanoda járásbíróvá nevezett ki.

Véglegesítés. Kern Antal zalaegerszegi főgim-
náziumi rendes tanárt a közoktatási miniszter
állásában véglegesítette.

Áthelyezés. Polyák Dezső esáktornyai polgári
iskolai óraadó tanítót a vallás és közoktatásügyi
miniszter Somorjára (Pozsonymegye) helyezte át
eddiggi minőségben.

Izraelita istentisztelet. Az izraelita templom-
ban a péntek esti istentisztelet további intézke-
désig 5 órákor tartatik meg.

Gyászhir. Tus Antalt, a tapolezai vincellér-
iskola érdemes igazgatóját nagy esapás érte. Neje,
szül. Czopf Irma urnó e hó 24-én meghalt. A
mélyen sujtott család iránt impozánsan nyilvánult
meg a tapolezaiak részvéte. A család a követ-
kező gyászjelentést adta ki: Tus Antal mint férj
a maga, mint gyermekei Laci és Antika, ugy
alulirt, mint az összes rokonság nevében mélyen
megszomorodott szívvel jelenti a felejtethetlen jó
hitves, illetve anya, testvér és sógorné Tus
Antalné született Czopf Irmának folyó hó 24-én
délután 1 órákor, életének 37-ik-, boldog házasa-
ságának 17-ik évében történt elhalálását. A
megboldogult hült teteme e hó 27-én délelőtt
10 órákor fog az ezt megelőző szent mise-áldozat
után a tapolezai róm. kath. sirkertbe nyugalomra
tétetni. Tapoleza, 1905. január 24-én. Áldás és
béke lebegjen drága porai felett! Sándor és neje
Silberknoll Gizella, Ilona és férje Szigethy Ödön,
Kálmán, Fáni, Irén és férje Török Pál testvérei,
sógornai és sógornói.

Hauk Ferenc műkertész meghalt Zalaegersze-
gen, e hó 23-án. A derék, szorgalmas iparos
még csak 40 éves volt. A szakmájában kitűnő
s egyénileg derék férfi halálának hírére mély
részvételt fogadtuk.

A zalaegerszegi Irodalmi és művészeti kör
választmánya elhatározta, hogy harmadik hang-
versenyét február 11-én tartja meg. A műsor
még véglegesen nincs megállapítva.

A főgimnázium hangversenye. A zalaegerszegi
m. kir. állami főgimnázium ifjúsága folyó évi
február hó 4-én az „Arany Bárány“ termeiben
táncmulatsággal egybekötött jótékony célú hang-
versenyt rendez. Belépti jegyek ára: Páholy 10
korona, ülőhely az első négy sorban 3 korona,
a többi sorban 2 korona, állóhely és karzatjegy
1 korona. Karzatjegy a táncmulatságra nem
érvényes. A tiszta jövedelmet az ifjúsági segítő
egyesület céljaira, részben az országos torna-
versenyre készülő tanulók segélyezésére fordítják,
a felülfizetéseket köszönettel fogadják és a hírlap-
okban nyugtatják. Kezdeté este 8 órákor.
Jegyek előre válthatók Kiss Lajos gyógyszer-
tárában. Műsor: 1. Gyere haza édes anyám.
Magyar népballada. Csillag elég ragyog az égen.
Magyar népdal. Előadja az ifjúsági énekkar.
2. Mihály I. Cserebogár, sárga cserebogár . . .
Zongorán játssza Garancs Zoltán VIII. oszt.
tanuló. 3. Az óriás Dobrinnyáról. Orosz ballada.
Magán ének. Énekl. Goldring Jenő III. oszt.
tanuló. Nyírfá a mezőn. Orosz táncdal. Előadja
az ifjúsági énekkar. 4. Bériot balett-jelenete.
Hegedűn játssza Kreisler Imre VIII. o. tanuló,
zongorán kíséri Lányi Margit úrhölgy. 5. A
posta érkezése. Jellemdarab. Irta Eilenberg.
Előadja az ifjúsági zenekar. 6. Búcsú. Irta Br.
Eötvös József. Szaválja Ritscher József VIII.
o. tanuló. 7. A nap a fényes égről . . . Hová
siet a fürgé nép. Olasz népdalok. Előadja az
ifjúsági énekkar. 8. a) Clementine-Gavotte. Irta
Czibulka A. b) Magyar induló. Irta Raimann.
Előadja az ifjúsági zenekar.

Felülfizetések. A zalaegerszegi karácsonyfa
egyesület estélye alkalmával felülfizettek: Tósch
Károly 20 K; Dr. Mangin Károlyné és Schütz
Sándor 10—10 K; Franz Lajos (Nagykanizsa)
és Dr. Kele Antal 8—8 K; Stern Farkas 5 K;
Rutich Sándorné, Nagy László és Molnár István
(Szepetk) 4—4 K; Tshy Rozália, Weinberger
J., Dr. Fürst Béla 3—3 K; Dr. Kadák Pál,
Gyarmati Vilmos, Varga Vilmos, Kun Vilmos,
Bogyay György, Szakál István 2—2 K; Wiener
Ignác 50 f. A karácsonyfa egyesület Babatünder
két előadásán bevett 1350 koronát, kiadás volt
720 K 78 f, a tiszta jövedelem 609 K 22 f.

Adomány. Faragó Béláné urnó a kenyéregylet
javára 20 koronát volt szíves adományozni,
melyért hálás köszönetet nyilvánítja az elnökség.

Köszönetnyilvánítás. A zalaegerszegi karác-
sonyfa egyesület ezuton is köszönetet mond a
Babatünder előadásán részt vett összes szereplő-
knek, valamint a szülőknek, akik tetemes
áldozatok árán is lehetővé tették az előadást.
Külön köszönetet mond Monspart Istvánné ur-
asszonynak szíves közreműködéséért és Morandini
Tamás urnak a színpad felállításáért.

Zalaegerszegi építő iparossegédek szakegylete
1905. évi február hó 2-án, Gyertyaszentelő nap-
ján az Arany Bárány szálló nagytermében, saját
pénztára javára, rongyosok és lárfások versenyé-
vel egybekötött farsangi táncmulatságot rendez.
Belépő-díj személyenként 1 kor., családijegy 2

kor. 40 fillér, karzat 40 fillér. Kezdeté este 8
órákor. A jelenlevők közül a legszebb álarcos
egy virágosokrot, a legrongyosabb pedig egy
dísztárgyat kap. A bíráló bizottság a jelenlevők
közül lesz választva.

**A zalaegerszegi szabómunkások és szabómun-
kásnők szakegylete** 1905. február hó 5-én a
Korona szálló nagytermében az egylet könyvtára
javára dal, szavaltat és egyéb szórakoztató elő-
adással egybekötött táncestélyt rendez.

Csendőrors áthelyezés. Orosztony-Baksaházán
új esendőrorsöt állítottak fel, aminek következté-
ben a zalavári óra feleslegessé vált. Ezt tehát
Sármellékre helyezték át.

Mulatság. A helybeli kereskedő ifjak önképző
köre f. é. március 4-én tartja szokásos évi tánc-
mulatságát, mely, az előkészületek után itélve,
fényesnek ígérkezik. A változatos programot
jövő számunkban hozzuk.

A zalaegerszegi „Arany Bárány“ szálloda január
1-én új bérlő kezére ment át, de az acetylén
világítás berendezése és az átalakítási munkálatok
miatt csak ma lesz teljesen megnyít-
ható. A kávéház teljesen új és korszerű beren-
dezést kapott; a szobák szintén a legújabb divatu,
teljesen új és elegáns butorzzattal vannak beren-
dezve. A közönségre természetesen az újság
ingerével hat az ujonnan berendezett hotel s a
látogatottság ellen az új bérlőnek nem lehet
kifogása. A közönség köréből sem hallottunk
panaszt, sőt dícsérik a szálloda konyháját s italait.

Véres választások. Zalavármegyében is folyt
vér a választások alkalmával. Egy pusztaszent-
lászlói választót úgy megverték, hogy hetekig
kénytelen lesz az ágyat nyomni. Karja és váll-
csontja eltört. — Osonkahegyháton a választók
felvonulása alkalmával a Darányi és Mándi
pártiak összetűzték. A Mándi pártiak közül valaki
egy lövést tett s a golyó Ferenczi János karjába
furdott. Még a választás napján behozták a
zalaegerszegi közoktatóházba. — A baksai választó
kerületből a választás napján rémhírek érkeztek.
Az hirdették, hogy a katonaság sortűzet adott,
több ember meghalt s a választást felüggesztet-
ték. Ezeket a híreket később megalólták. Annyi
igaz, hogy a távirta sodronyt elvágták s két
választót véresre vertek. Az első autentikus
tudósítás csak fél hatkor érkezett Zalaegerszegre.

Elvesztett választó. A képviselőválasztás be-
fejezése után a választók elszéledve, bementek
az egyes kocsmákba egy kis itókára. Persze,
hogy nem fukarkodtak a borral. Így történt,
hogy alaposan eláztak s mikorra indulni kezdtek
hazafelé, mindegyik jól be volt störülközve.
Vagy négy koesi indult egyszerre Bagod felé.
Ezek egyikén dülöngött Mihály bátyó is, a ki
Andráshidán kívül lepettyant a kocsiról s az
uton maradt. A többiek csak odahaza vették
észre társuk hiányát, de nem mentek keresni.
Ez meg csak reggel vette magát észre, a mikor
félíg majdhogy meg nem fagyott.

Késelés. Kovács Károly és Sifter József eber-
gényi lakosok régtől fogva hadilábon álltak egy-
mással. Most, hogy országszerte megindultak a
politikai mozgalmak, alkalmasnak vélték az időt
arra, hogy a régi számlát kiegyenlítsék. A két
haragos összekapott és ütlegelni kezdtek egymást.
Kovács azonban nem elégedett meg a pusztán
öklözéssel, hanem előlátotta a bieskáját, s azt
ellenfele testébe mártotta. Sifter összerogyott, a
mivel a verekedés véget ért. Az előhívott orvos
könnyű testi sértés fenforgását állapította meg.

Vízbe fullt. Szipőcs István baki gazda, a falu-
nak egyik tekintélyes, kőtiszteletben álló férfia,
vasárnap elment a petendi hegyen levő szőlőjebe.
A különben józan életű ember több bort ivott
a kelleténél s éjszakának idején becsipve bandu-
kolt haza a réteken keresztül. Amint a Válika
patakot át akart menni, elesett s többé nem
tudott felkelni. Megfulladt s reggelre valósággal
beletagyott a patakba. Szipőcs jóra való, derék
ember s Bakon hosszabb ideig bíró volt. Az
utolsó választásnál nem fogadta el ezt a tiszt-
séget, de egyhangulag körgyámmá választották.
A szerencsétlen véget ért embert nagy részvét
mellett temették el.

Három koronaért két ezer korona. Neuwirth
Géza keszthelyi származású, jó családból való
kereskedő segéd öt évig volt alkalmazva Berényi
Mór széhesfőhárvi fűszerkereskedőnél s a gazda
és segéd kölcsönösen meg voltak egymással elé-
gedve. Berényi a múlt héten azonban rajta esipte
Neuwirth Gézát, amikor a kasszafelekből 3 K 20

fillért kivett. A segéd nagyon szívére vette a dolgot és másnap reggelre megszökött Székesfehérvárról, Berényi pedig panaszt emelt a rendőrségnél. A fehérvári kapitányság megkeresésére Neuwirt Géza Keszthelyen letartóztatták. Amikor a fűszeres segéd családjá meg tudta, hogy miről van szó, hajlandónak nyilatkozott a kár megtérítésére, amire Berényi Mór kiszámította, hogyha Neuwirt Géza a pénzesfiókból 3 K 20 fillért kivett, akkor öt év alatt öt legalább 2000 koronával károsította meg. Ennyit követelt tehát kára fejében. Másnap reggelre azonban már ezt az ajánlatot is nagyon gavallérosnak találta s még nagyobb összeget akart kisorsfolni, meri rájött, hogy Neuwirt lehet az oka annak, hogy majdnem esőbe jutott.

Gazdatiszti vizsgálatok elhalasztása. A nem okleveles gazdatisztek részére szervezett gyakorlati vizsgák a gazdasági tanintézeteknél január 20-tól február 7-ig terjedő időre voltak kitűzve, azonban a választások miatt halasztást szenvedtek. Az újabb rendelkezés szerint ugyanis a vizsgálatok Keszthelyen február 11—25-ig Kassán február 20—27-ig, Kolozsvárott február 7—11-ig, és Debreczenben február 11-től 25-ig fognak megtartani.

Feltámadt halott. Csütörtökön az a hír érkezett Zalaegerszegre, hogy Baán Pál barabásszegi birtokost kortéskedés közben agyonszúrták. A derék férfit már el is parentálták s zalaegerszegi ismerősei és barátai szomorúan adták tovább a megdöbbentő hírt. Örvendetes meglepetésünkre azonban Baán Pál tegnap friss jó egészségben itt járt a városban. Hála Isten, semmi baja sincs.

Elszólta magát. Vig poharazás közben beszélgetett Horváth Mihály gazdaember egyik ismerősével. Szóba kerültek a politikai szituációk, míg végre áttértek a disznóölés divatban levő mesterségére. Gazd' uram büszkén említette meg, hogy az ő füstölőjén szép sonkák lógnak most és tette hozzá fontoskodó arccal, még zár sinek rajta, hanem csak egy kis tolóka, a melynek titkos kezelését egyedül ő ismeri. És a ki nem tudja a nyitját, oda be nem juthat. A beszélgetés során elmondta, ugy négy szemközt, Mihály gazda a nagy titkot ismerősének, bizva ennek a titoktartásában. És másnap reggel hült helyét találták a szép sonkáknak.

Rajta vesztett. Egy kis disznóhusra fáj a foga Vince Károlynak s fivérének Vince Józsefnek. Sokat töprengtek annak a módnak a ki-ezelésében, hogy miképpen lehetne könnyűszerrel ilyonhez jutni. Csakhamar rájöttek arra, hogy legalkalmasabb módja, ha a szomszédos ollári major eseléségének a konyháját látogatják meg, a hol párosával függnek a szép sonkák, oldalasok. Ugy is tettek. Magukkal vittek a füstön lóggó husból, a mennyit két ember csak elbirhat, de nem élvezhettek sokat a lopott husból, mert károsultak panaszára a csendőrség megindította a nyomozást és a két jómadarat letartóztatta.

Betöréses lopást követelt el Hoffer József tőrjei lakos, a ki Zathureczky Márton zsigmondházi földbirtokos szeszgyárába egyik éjjel betört és különféle ruhaneműeket ellopott. A károsult följelentésére megindított nyomozás során az ellopott tárgyakat sikerült megtalálni, amde a tettes nyomtalanul eltűnt.

Magrögzött tolvaj. Szabó Borbála csak néhány nappal előbb szabadult ki a fegyházból s újra lopott. Tetten érték és elfogták.

Agyonszúrt lovak. A zalalövői körjegyzőnek két lovát agyonszúrták. Állítólag a szegény párak szintén a választások áldozatai s a felbőszült tömeg ezeken töltötte ki bosszúját.

Eilopták a pénzt, Lenovics ebergényi lakos betért a minap a „Baross Liget“-i vendéglőbe egy kvaterára. Egy üveg bor a másikat követte a minek elfogyasztásával Lenovics kedve mind magasabb fokra emelkedett, végre teljesen elázott. Ezt az alkalmat valaki arra használta föl, hogy Lenovics zsebéből ennek 130 korona pénzt elemelje. Károsult csak későn vette észre a lopást s panaszt tett a rendőrségnél, mely megindította a nyomozást s a pénzt meg is találta.

Tenyészbika és kanvásár. A nagykanizsai és vidéki gazdakör tegnap tenyészbika és kanvásárt rendezett Nagykanizsán. A vásár célja az volt, hogy a gazdák a már tenyésztésre alkalmas állatokat értékesíthessék, másfelől, hogy a községek részére az állatok beszerzése megkönnyíthessék.

Kapcabetyár. Mórítz József sokszor összeütött már a törvénnyel s ámbár minden egyes esetben keményen megbüntették, nem fogott rajta semmi; garázdaságait tovább folytatta. A mult napokban Szentlőrincen és Petenden virtuskodott, a hol megint nyakon esipték és be-kisérték a bírósághoz a nyakas, javíthatlan embert.

Tolvaj inas. Tót István cipész inast gazdája elküldte Farkas L. László helybeli bőrkereskedésbe, hogy ott bőrműveket vásároljon be. A pajkos inas ezt az alkalmat arra használta föl, hogy egy jókora darab talpat lopjon. Haza is vitte a lopott talpat s átadta a gazdájának, a ki viszont a rendőrség kezébe juttatta, a tolvaj inással egyetemben.

Gyorshajtás. Számtalanszor felszólaltunk az ellen a megrögzött szokás ellen, mely nálunk a gyorsajtásban napról-napra megnyívná, de a mint látszik eredménytelen, a sebeshajtás nem akar megszűnni. A mult vasárnap is Pál Lajos ebergényi és Tofej János helybeli lakosok olyan eszeveszett gyors tempóban vágattak a város utcáin végig, hogy egyenesen isten esudójának tekinthető, hogy szerencsétlenség nem történt s iskolás gyermekeket agyon nem tapostak a lovak.

Csalás. Jeger Jenő kereskedőségével azzal állított be Laub J. helybeli óráshoz, hogy zseborát akar venni. Ki is választott magának egyet, ki is alkudta s mikor megegyeztek, azon kijelentéssel vitte magával, hogy a kialakított vételért azonnal meghozza. Jeger azonban nem állt szavának, hanem összeszedve cök-mókját, megszökött, magával vite a szép zseborát. Laub órásmester panaszt tett a rendőrségen, mely a család kereskedőségével ellen megindította a nyomozást.

A szesz. Vas János baki gazdálkodó bejött a városba, hogy itt egyet-mást bevásároljon. A boltokt járván, be is pálinkázott s utóbb teljesen elázott. Ilyen állapotban az utcán járó-kelőket durván inzultálta s mikor ezért valaki rendretasította, füttyköst fogott rá. Rendőri beavatkozás vált szükségessé.

Tolvaj cigány. Horváth (Kukáló) Kálmán cigány legény nyomorúságos viszonyok közt tengette életét. A mit muzsikálással keresett, alig futotta kenyérré; ruhával a jószívű emberek látták el. A Szylvester estéjén megtartott bálon sokat sürgött-forgott Kukáló az urak közt, hogy így gyarapítsa szerény jövedelmét. Legtöbbit foglalkozott egy gazdagságáról híres vidéki gentrivel, a kit kiszolgált. Másnap hire járt, hogy ennek az urnak a pénzes tárcája eltűnt. Volt benne néhány száz korona készpénz s egyéb iratok. Kukálót gyanúsították, de nem lehetett ellene bizonyítani. Napok mulva kölkeznai kezdett a Kukáló gyerek, a mi fölött a rendőrségnek, kérdőre vonták s hosszas faggatás után bevallotta, hogy a nála talált pénzt s iratokat úgy találta a „Korona“ udvarán. Ennek persze nem adtak hitelt, hanem a jómadarat letartóztatták.

Mult évben levágott állatok. A helybeli kövágóhidon mult év folyamán levágatott: 386 db nagy marha, 715 db tejfőg, 970 db borjú, 352 db birka. A vendégiosok és hentések leolték 1918 darab sertést.

Időjárás. Kemény hideggel kezdődött a hét. A hideg szerdán este engedett s esütőrtökre megnyíhült az idő. Pénteken és szombaton újra hidegebbre változott; a láthatár kitisztult s a hőmérő állandóan fagypontra állt.

Országos tenyészállatvásár Budapesten. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ideai tenyészállatvásárját március 26 és 28-án rendezte a budapesti Tattersalban. A vásár ezután gépkiallítás lesz egybekötve. Bejelentéseket március hó 10-ig fogad el a rendezőség. A bejelentett állatokat legkésőbb március hó 25-én estig a vásár színhelyére kell szállítani. A kereskedelemügyi miniszter az állatok szállítására jelentékeny kedvezményeket adott, amit azonban csak az O. M. G. E.-től beszerezhető igazolványok alapján lehet igénybe venni. A rendezőbizottság figyelmezteti a vásáron részt venni szándékozókat, hogy az idén, bár a vásár színhelyén lehet takarmány-főléket kapni, azok magas árúra való tekintettel célszerűbb, ha maguk gondoskodnak az állatok részére szükséges eleségről. A tenyészállatvásár díjazással lesz egybekötve. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületen kívül a földmívelésügyi miniszter. Budapest, székes főváros közönsége ajánlott fel értékes díjakat, amelyek odaitételese dolgában a vásárt megelőző napon

dönt az Országos Magyar Gazdasági Egyesület részéről erre a célra kiküldött jury. A rendező bizottság határozata szerint az idén a 100 koronánál magasabb díjakat nem pénzben, hanem műtárgyakban adják ki.

Gazdatisztek országos készülődése a választásokra. A Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete — közgyűlési határozat folytán — felhívást intézett Magyarország összes gyakorlati gazdatiszteihez, hogy az új országgyűléshez felterjesztendő Emlékiratot a képviselőjelölteknek küldöttéleg vagy bizalmasan nyújtsák át, megkérve azokat, hogy megválasztásuk esetén majd a parlamentben a gyakorlati gazdatisztekre sérelmes törvény revízióját sürgessék, a vizsgarendeletet, mint meg nem felelőt és jogellenes hatályon kívüli helyeztessék a földmívelésügyi kormányal, a törvényhozástól az idők hosszú folyamata alatt elbitorolt jogoknak — a törvény visszaható erejének megszüntetésével — érvényükbe való visszaállítását követeljék. De különösen arra is felkéri az országos egyesület az összes magyar kartársakat, hogy igazságos ügyükről alaposan tájékoztassák a leendő honatyákat, nehogy ismétlődjen a revízió alkalmával az a szembeötlő felületesség, mely a sérelmes s gyenge szervezettü törvénynek parlamenti tárgyalását jellemezte. Közéleti utasításokkal, különösen az emlékirattal — nagyobb mennyiségben is — készségrrel szolgál a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete. Budapest, VII. Baross-tér 14. szám.

A „Zenélő Magyarország“ zongora zeneműfolyóirat 1905. évi XII. évfolyama 2. füzetét a következő zene-tartalommal jelent meg: I. Schubert Ferenc „A vándor“ — Der Vánderer — műdal, magyar szövege Györy Margittól. II. Veisz Vilmos „Havasi róza“ — Edelweiss — polka mazurka. A „Zenélő Magyarország“ írói és munkatársai a bel- és külföld legjobb nevű zeneszerzői és havonta kétszer megjelenendő füzetében mint első hozza a zenemű újdonságok legjavát, a magyar nóták, kuplék, operettek és operák részleteit, indulók, keringők s szalonarabokat zongorára. Előfizetési ára egész évre 24 füzetben 250 zeneoldala 12 korona, félévre 12 füzetben 124 zeneoldala 6 korona, negyedévre 6 füzetben 62 zeneoldala 3 korona. Mutatványszámot, úgy kimerítő jegyzéket az eddig megjelent 280 füzetéről, amelyek 60—60 filléért mindig kaphatók, bérmentve küld a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatala Budapest, VIII. József-körút 22—24.

A pénzbőség és pénzintézeteink szaporodása.

Az 1895-iki tőzsdeváltsággal véget ért hazánk gazdasági életének egyik fellendülési korszaka. E korszak a nyolcvanas évek elején indult meg. Fokozatos gyarapodás jellemezte minden téren és az állandó emelkedés menetét csak néha lassította egy-egy gyengébb termés vagy politikai események által okozott rázkódás.

Ez időszakban növekedett rohamosan vasúti hálózatunk és javult közlekedésünk, mely fejlődésének tetőpontját a legfontosabb vasúti vonalak államosításával és a zónadíjszabás meghonosításával érte el.

Államhitelünk folytonos javulása folytán a szégyenletes 6%-os (aranyjradék) típusról az 5%-os (papírjradék), és 4%-osra (aranyjradék), tértünk át az első konverzió alkalmával.

A gazdasági haladás e másfél évtizednek legfényesebb korszaka azonban 1892-ben vette kezdetét, midőn pénzügyünk rég óhajtott rendezését a valuta szabályozásával elértük és az összes 5%-os államadósság a második konverzió által (Wekerle alatt) 4%-ossá változhatott.

E nagyszabású pénzügyi műveletek egész gazdasági életünket szinte lázas roszéba hozták. A konzervatív töké, felzavarva nyugalmából, melybe eddig a biztos és magas járadékok ringatták, pénzintézeteinket elárasztja betéteivel úgy, hogy ezek kéaytelenek az utolsó években 5% ról 4%-ra csökkent betétkamatláb további leszállítását komoly megfontolás tárgyává tenni. De ez a mérséklés (3-6%-ra) csakhamar korainak mutatkozott, meri a közönség, melynek fantáziáját az állam s a haute finance pénzügyi sikerei izgatják, ráveti magát a még mindig magas kamatozással kecségtető részvénytárcákra. Ezek iránt fokozódó vételkedv mutatkozván, árfolyamaik rohamosan emelkednek és ez ármozgalom, míg egyrészt újabb és újabb hivatkozások a tőzsdének, másrészt újabb részvényvállalatok megteremtésére ad impulzust az ipar, közlekedés és hitelügy terén. Fővárosunk fejlődése ez időszakban bámulatos mérveket ölt és az óriási építési tevékenység lendítőleg hat számos iparágra, de a pénzügyi életre is, a mennyiben jelzálog (építési) hitelek nagy mértékben vétetnek igénybe. Az ily

alapon kibocsátott záloglevelek révén, melyek a világszerte fennálló alacsony kamatláb mellett könnyen találnak elhelyezést külföldön, újabb és újabb tőkék özönlenek az országba.

Fájdalom, ennek az aranykornak hamar szakad vége. A tulás minden téren — a spekuláció, az alapítás, az építkezés és kölesönzés terén — meghozza az elmaradhatatlan reakciót, mely 1895-ben irgalmatlanul lerombol minden illuziót. A pénzbőséget drágulás (az osztrák-magyar bank hivatalos leszámítolási kamatlába 6%-ig emelkedik), az árfolyamemelkedéseket hirtelen beálló érzékeny veszteségek követik, a kereskedelem és ipar terén az élenkséget pangás váltja fel. Lapangó, kínos betegség emészti azóta hazánk gazdasági életét és e bajból még mai napig sem gyógyulhatott fel teljesen.

Nem lehet célja szűk keretre szabott elmélkedéseimnek, hogy e gyógyulási folyamat minden fordulatát megvilágítsam, bár tagadhatatlan, hogy érdekes és felette vonzó feladat lenne. Csupán néhány jellemző vonás felemelítésére szorítkozom, hogy azután áttérhessek tulajdonképeni tárgyamra.

Bár eleinte váltig tagadta minden tényező a gazdasági válság fennforgását és csakis tözsdeválságot emlegettek, a tények csakhamar rácsófoltak e hivatalos szépítgetésekre. Ekkor aztán ráért a gazdasági társadalom, magyar módra, az óhajok útjára. Istentől és az államtól várt segítséget; jó termés és állami beruházások segíthetnek csak rajtunk — ez volt az általános meggyőződés. Bár késve, lassan jutott egyikből is, másikkól is az országnak, de fellendülni csak nem bírt sem iparunk, sem kereskedelmünk. Okolták érte, több-kevesebb joggal, a bizonytalan politikai helyzetet, a kiegyezés válságát, obstrukciót, stb., míg végre a jelen század elején a pénzügy terén mutatkoznak ismét örvendentes mezzanatok.

Zálogleveleink kelete a külföldön, mely a német jelzálogintézetek bukása korában nagyon megcsappant volt, örvendentesen javul; sőt újabb piacokat, nevezetesen Franciaországot, sikerül ez elsőrangú értékeinknek meghódítani.

A 4 1/2%-os állampapírok milliárd-konverziója fényesen sikerül és azt az örvendentes tényt teszi kétségtelenné, hogy az ország járadék-tulajdona növekedett, hogy tehát a nemzet eladósodása a külfölddel szemben jelentékenyen csökkent. A nemzeti vagyon növekedését látszik mutatni továbbá a takarékbetétek rohamos szaporodása pénzintézeteinknél. Az 1905. végén fennálló 1744 milliónyi állományával szemben 1903. végén már 2500 millió körül jár a pénzintézeteinkre bízott tőkék összege.

Azért mondom azonban, hogy e vagyonnövekedés látszólagos, mert a mellékkörülmények arra mutatnak, hogy a pénzintézeteinknél heverő óriási tőkék nem a sikeres tevékenység felhalmozódott feleslegei, hanem inkább a produktív munkától elvont, télenkségre kárhozott erők.

Ezt a merésznek látszó állítást pedig azért kockáztathatom, mert a pénzbőség folytonos növekedését mutató adatokkal szemben az ipar és kereskedelem fejlődését egy sem bizonyítja. Igaz, hogy remélhető, hogy a bő termések révén szerzett feleslegek nagyrésze produktív elhelyezésre talált ugyancsak a mezőgazdaságban, beruházások és talajjavítások alakjában, de az iparvállalatok berendezésének, illetve megszűnésének, a kereskedelmi forgalomnak s a kivándorlásnak szomorú statisztikai adatai az általános tespedés javulására vagy közeli elmúlására nem engednek következtetni.

Nem látjuk sehol a pénzbőség termékenyítő, zsongító hatását, nem látjuk érvényesülését ama régi gazdasági törvénynek, hogy valamint a pénz, a hitel drágasága túlfeszített gazdasági tevékenység jele, úgy az olcsó hitel, a pénzbőség melegágya a vállalkozásnak, rugója a gazdasági fellendülésnek, különösen az ipar és kereskedelem terén.

Ime három éve, hogy példátlanul olcsó a tőke és e három év alatt — iparfejlesztő törvényeink dacára — gyáripárunk alig nőtt, kereskedelmünk alig élénkült.

Az összes hivatalos statisztikai adatok közül csak egy kapja meg kiválóan figyelmünket: az, mely a pénzintézetek nagy mérvű elszaporodását jelzi.

Nem a gazdasági élet hitelszükségletének felel meg, hanem a magánérdek és személyes hiúság törekvéseire vezethető vissza ez elszaporodás, melyet a pénzbőség még inkább előmozdít.

Hitelintézeteknek csak úgy szabadna alakul-

nio, csak akkor van létjogosultságuk, ha a gazdasági tényezők fejlődése egyenesen megkívánja.

Ha tehát a pénzbőség védőszárnyai alatt az általános pangás és tespedés dacára egyre újabb és újabb pénzintézetek keletkeznek, úgy egyenesen veszélyesnek mondható a pénzbőség hatása.

Állításom megokolására elegendő vázolni a mai viszonyok mellett keletkező takarékpénztár vagy bank ügyszólván tipikus fönténétét.

Az alapítás eszméje rendszerint az illető vidéki város oly egyénében fogamzik meg, a ki praxisra, névre vagy befolyásra akar szert tenni, vagy már meglevő ilyenemű erkölcsi kincseit gyarapítani óhajtja. Társakat könnyen talál, mert takarékpénztári, vagy bankigazgató ki ne akarna lenni? Megindul tehát a részvényesek gyűjtése és — rendszerint csekély összegről lévén szó — ezt mihamar követi a megalakulás. Nem kérdezik az alapítók és a részvényesek sem azt, hogy van-e a városnak, van-e a vidéknek szüksége új bankra, sőt vizsás okoskodással épp a már fennálló intézetek virágzásából következtetnek arra, hogy az új esetet is nagy jövő várja.

Az üzlet megindul; de a székhely régiebb, konzolidált intézeteivel bajos fölvenni a versenyt a nélkül, hogy a közönségnek — a mennyire lehet — előnyököt ne nyujtanának. Teszik ezt elsősorban a betevőkkel szemben és megállapítanak a versenynél valamivel magasabb betétkamatlábát.

A konzervatív tőkepénzes mai helyzeténél fogva, midőn jóformán évről-évre tapasztalja járadékának esökkenését, természetes, hogy az új intézet hamar tesz szert betétekre, mert ha különben jóra való, tekintélyes egyéniségek az igazgatók, szívesen fogadják el e takarékoskodó publikum a néhány tized százalékos prémiumot. Jönnek aztán a hitelkérők is sorra.

Legelőször a kerületnek az a nagy stílus kereskedője vagy iparosja jelentkezik, a kinek a város minden intézeténél van hitele. Igénybe is vette azt esordultig, a mint igénybe veszi az új bank által készségesen nyujtott hitelt is, leszorítván a kamatlábát, »dokumentumai« és ékesszólása segítségével a minimumig. »Nem kerestünk ugyan semmit, mondja az igazgatóság, »de elhelyeztük a pénzt és szereztünk klienst«. Jön továbbá egy másik »parkodó« cég tulajdonosa, ki a szomszéd helységben székel. »Támogatni kell — mondják — mert vállalkozó, tevékeny ember; forgalmi tőkéje kevés ugyan, váltóin parasztlak és ismeretlen kismemberek szerepelnek — de hisz lejárakor beváltja a váltót ő maga és a kamat nála nem játszik szerepet, tehát »lehet rajta keresni.«

Jönnek a jelzálog-üzletek is. Vidéki, esetleg falusi házak tulajdonosai, kik a központban vagy a konkurrenciánál hiába jártak és azt mondják, hogy oda a »lassu eljárás« miatt nem fordulnak. Jönnek gyárteiepek, templom vagy iskolaépítő közösségek. Az igazgatóság a legnagyobb előzékenységgel tárgyal mindenikkel s bár a jó minták után alkotott alapszabályok néha akadályozzák a szabad mozgásban, keres és talál is »formát«, hogy a szabályok szerint tilos üzletet is megkösse. A mit törlesztéses kölesönkép engedélyezni nem lehet, mert alapszabályellenes és a fővárosi jelzálogintézetre — annak pontozatai értelmében — át nem ruházható, azt esetleg »bekebelezett váltóhitel« alakjában alapszabályszerű három aláírással folyósítják. Az összeg nem nagy, a pénz biztos, »hisz be van táblázva« és az intézet eszközei megengedik, mert néhány hó múltán a betétek meghaladják az alapitókét és úgy is veszteséggel vannak — átmenetileg — elhelyezve a »nagy« takarékpénztárnál. A »veszteségre elhelyezett« egyre növekedő tőke folyton serkenti az igazgatóságot üzletek keresésére és a buzgóság nem is marad eredménytelen. Sikerül néhány »nagy« üzlet megkötése. Többnyire személyhitelekrol van ugyan szó, de »feltétlenül biztos« mind, mert vagy az illető rokonai — jómódu, tisztességes emberek, adnak fedezeti váltót, vagy egy virágzó ipartelep képezi a jelzálogilag is biztosított fedezetet, vagy pedig a környékbéli pénzintézetek részvényei alkotják a részbeni vagy teljes biztosítékot. Ezek az üzletek többnyire jövedelmezők, a felek nem alkudnak és rövid néhány hó múlva alapitóké és betétek teljesen el vannak gyümölcsözőleg helyezve.

Időközben az intézet más irányban sem volt tétlen. Körlevelek ezrei jelentették az egész megye és a határos megyék gazda-, kereskedő- és iparos-közönségének megalakulását és különös üdvözlőket mentek a fővárosi és szomszédos nagy és kis városok pénzintézeteinek, közölvén a mű-

ködés megkezdését és felajánlván szolgálatait. Néhány nagy budapesti intézet az első évi mérleg annak idején való szíves beküldését kéri; mások — a kisebbek — a vidékről visszleszámítolási hiteli kérnek; de akad a felhalmozódott, nehezen elhelyezhető tőke e korszakában, már az új intézet első hónapjaiban is olyan, amely — persze kellő információk után — felajánl visszleszámítolási hitelt aránylag olcsó feltételek mellett. Ez ajánlatok kapóra jönnek. Az új pénzforrás jóval olcsóbb a betéteknél, a tanúsított bizalom új lelkesedést és buzgóságot önt az igazgatóságba és fokozott tevékenységgel gyarapítja a klienseket, az üzleteket. Az alapitóké 5—10%-át kitevő egyes üzletek sűrűen köttetnek — kisebb és még újabb pénzintézetek visszleszámítolási iránti kérvényei kedvezően és mérsékelt nyereséggel intézettek el, a részvényesek kérdéseire pedig meglepéssel terjesztik az örvendentes hírt, hogy az új bank vagy takarékpénztár dolga fényesen megy, nagy üzleteket csinál és már az első év eredménye ki fogja elégíteni a várakozásokat. Ha akad szakértő, a ki felemeli intő szavát, mérsékletre, a tőkék mobilítására, bekövetkező kedvezőtlen fordulatra figyelmeztet; óvatosságot hangoztat a távolabb helyekről, esetleg a fővárosból jelentkező hitelkérőkkel, az improduktív (hivatalnokok, tiszték) hitelezésekkel szemben, akkor leszavazzák a »pessimistát«, a »theoretikust« és látszólag igazuk van, mert a budapesti bankösszeköttetés kritika és válogatás nélkül fogadja el benyújtásait.

Ha a tulságosan elszaporodott vidéki intézetek a klientéla körül folytatott versenyt tekintjük, lehetetlen annak demoralizáló káros hatását tagadnunk. A kereskedelmi és ipari cégek egyenesen arra esábittatnak, hogy tulságos hitelt vegyenek igénybe, minthogy az a cég, mely eddig, vagyoni állapota mértékében, 2 vagy 3 intézetnél adta be váltóit, most 4 vagy 5-nél fogja ezt tenni. Ez nem volna baj, ha csupán üzleti váltókról — rimessákról — volna szó; legfeljebb megoslanék az anyag és a kockázat is kisebbednék az egyes takarékpénztáraknál. De vegyük a dolgokat, a hogy a vidéken tényleg vannak. Ott a személyhitel tekintetében ép az ellenkező végtel járja, mint a fővárosban.

A tárcák 60—80%-át finánciális természetű és bekebelezett váltók alkotják, melyek már természetüknél fogva, ritkán váltatnak be egyszerre, hanem lassu törlesztéssel, évekilg ujra és ujra hosszabbítatnak.

De a vidéki intézetek egymás közötti versenyéhez hozzájárul a budapesti intézetek és magánleszámítolók versenye és ezzel sulyosbítja a helyzetet. Sulyosbítja egyrészt azzal, hogy a jobb vidéki cégektől directe igyekszik a váltóanyagot megnyerni és ezzel tovább is komplikálja az illető vagyoni helyzetének és hitelüzelmének áttekinthetőségét. De a központ pénzáradata, mely a vidékre özönlik, főleg azzal árt, hogy a különben is sok esetben kellő szakértelem, tapasztalat és előrelátás nélkül vezetett vidéki takarékpénztárak igazgatóiban kellenél túl neveli az önbizalmat, az elkapottságot és szerény helyüket az ország hitelgazdaságában nem engedni velük megismertetni, hanem hozzájárul ahhoz, hogy mindenik kifogyhatatlannak tartja eszközeit és minden üzletet — a legnagyobbat is — megköthetőnek vél. A régi, nagy központi intézetek — igen helyesen — megmaradtak konzervatív hitelezési politikájuknál és ezzel megnehezítik a gomba módra felburjánzó pénzintézetek boldogulását. Az első évi mérlegtől, a betétek nagyságtól és természetétől és főleg a váltóanyagtól teszik függővé a visszleszámítolási hitelt. Ezzel elérik, hogy elejétől fogva kellő mértékre szorítsák az ill. bank vagy takarékpénztár működését, hogy a betétek természetét az elhelyezés módjához viszonyítani tanítsák és hogy végre — bekebelezett vagy finánciális váltók visszavetése által — az új intézet vezetőit önkéntelenül arra kényszerítik, hogy »mobil« tartsák tőkéiket. Ez a konzervatív politika azonban a II. és III. rangu központi intézetek és a magánleszámítolók versenye révén ma már nem gyakorolhatja jótékony hatását. Hisz még a vidéki géopontok pénzintézetei is — félreismervén hivatásukat — a megye újabb hitel-csemetéinek sietnek felajánlani pénzkészleteiket, hogy a fővárosi cégek utazói meg ne előzzék őket.

Ezek után egy beállható pénzsűke kritikus állapotokat teremthet.

Vegyük csak azt a várható, sőt remélhető esetet, hogy ipari és kereskedelmi tevékenység-

günk felébred lethargiájából és életre kelve hatni, alkotni, gyarapítani óhajt. Csakhamar érvényesíteni fogja legitím igényeit a pénzpiac iránt és a kamatláb emelkedni fog.

Már ez a természetes biztosan bekövetkező változás zavarni fogja számos vidéki igazgatóság circulusait; de mi történnék, ha a budapesti bankok, a világ és az ország pénzpiacán beálló normális viszonyok vagy pénzsűke folytán a hiteleket megszorítanák és első sorban a legifjabb, legkevésbé fundált és leggyengébb lábbon álló intézetektől vonnák meg az élvezett hiteleket?

Ez volna a vég kezdete.

Mert az illető intézetek feleikkel szemben ugyanezt ritkán tehetik.

Egy prolongációkra s csupán kamatfizetésre szoktatott adóst tönkretenni könnyebb, mint fizetésre bírni.

Tartók tőle, hogy az első vihar el fogja söpörni az újabb alapítások nagy részét és ép akkor okozhat mérhetetlen károkat az ország hitelének, midőn hazánk gazdasági életének legfontosabb tényezői: ipar és kereskedelem élénk tevékenységükkel fogva, leginkább rászorultak.

Csak pénzügyintézeteink tömörülése és váltott tevékenysége mellett képzelhető a vidéki hitelügy helyes mederbe való szorítása és igazán nagy rendeltetés vár e téren a Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetségére most, a mikor rossz idők virradnak a vidéki pénzügyintézetekre.

Piaci árak a legutolsó hetvérszámra 50 kilogrammonként.

	Kor. elő	Kor. utó
búza	9.20	—
rozsa	7.30	—
árpa	7.10	—
zab	6.50	—
tengeri	7.50	—
burgonya	—	—
lőher	—	—
bükköny	—	—
fehérbab	—	—
tarkabab	—	—

Felelős szerkesztő: dr. Csák Károly.

Társzerkesztő és kiadó: Udvardy Ignác.

Rumot, egyéb égetett és édesített szeszes italokat

előállító előkelő részvénytársasági gyár, ez idő szerint a monarchia legnagyobb méretű és versenyképességű szakkivállalata, Zalamegye területére Zalaegerszeg székhellyel nagy jutalékkal dozált

VEZÉRÜGYNÖKSÉGET

kíván felállítani. Csak kitűnő referenciákkal rendelkező s a piacon nagyon jól bevezetett, kizárólag első rangú szakerőre reflektálunk. Ajánlatok »Fényes existenciá« 226. szám alatt január 31-ig Haasenstein és Vogler hirdetési irodájához Budapestre intézendők.

Eladó

2 db 5 éves, 2 db 4 éves magas vérű esikó; 4 darab 1½—2 éves nemes vérű szépen fejlődött nyugati fajú tenyészbika, 250 kiló lőhermag és 60 hektó nagyszomló bor Gyömörey Vincénél Ukkon.

HIRDETMÉNY.

Alólirott gondnok által ezennel közhírré téteik, hogy Zalapataka közbirtokossága tulajdonát képező

korcsmaház

2 szoba, konyha, bolt, kamara, pince, 2 istálló és kocsiszínből álló épülete, 600 öl telekkel és 1 hold szántófölddel 1905. évi február hó 12-én délután 2 órakor Zalapataka községben alólirott gondnok házában bérbe fog adatni.

Zalapataka, 1905. január 23.

Toth Lózsef gondnok.

Aliment Capsici comp.
a Horgony-Pain-Expeller

Védjegy: „Horgony”

egy tégelyt bizonyítottan hatékonyan, mely már több mint 30 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvényre, osztrák és megfázásoknál bedörzsölésükkel használva.

Figyelemre méltó, Silány hamisítványok miatt bevételekért óvatossá legyünk és csak olyan tégelyt fogadjunk el, amely a „Horgony” védjegyet és a Richter cégjegyzékkel ellátott dobozba van csomagolva. Amennyiben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 kor. és igazságtalan minden egyes tégelytől Budapestben. Pórkár: Török László gyógyszerésznél, Budapest, Előbirtokosok utca 6. n. Mindennapi ártalmak.

Saját magát károsítja, aki szőlőoltvány szükségletét nem fedezi

Küküllőmenti Első Szőlőoltvány-telepnél

A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözték, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egy jó házból való fiu tanoncnak felvétetik

UNGER ANTAL könyvnyomdájában

== Zalaegerszegen. ==

Köhögésben

szenvedők

használják a kitűnő jóságú és kellemes ízű

Kaiser-féle

Mell karamellákat

2740 szavahihető bizonyítvány szól ezen szer biztos hatásáról köhögésben, katarrusban és elnyálkásodás esetén.

—Egy esomag 20 és 40 fillér.—

Csak az a valódi, melynek védjegyen „három fenyő” van. Kapható Zalaegerszegen Schmidt Győző cukraszárnál.

Pénzkölcsön!

Alólirott iroda előleges költség nélkül s mindenkor a legkorrektebb lebonyolítás mellett szerez:

1. Törlesztéses személykölcsönt 15—25 évi törlesztésre. Havi törlesztés 1000 korona után 7—9 korona. Ezen kölcsönök csak nyugdíjigénnyel bíró tisztviselőknek, katonatiszteknek stb. adatnak, kiknek törzsfizetése legalább 1800 korona.
2. Váltókölcsönt 5—8 évre négy havonként 5%-os tőketörlesztéssel minden hitelképes egyénnek.
3. Jelzálogkölcsönt 3½—4½%-ra és 5—75 évi tartamra.
4. Életbiztosítási kötvényt (halál- és életesetre) 10000 korona összegig orvosi vizsgálat nélkül.

Közbenjárás díj csakély összegben van megállapítva s a kölcsönösszeg nagysága szerint 2—5% közt változik. Kimerítő személyhitel prospektusaink bárkinek kívánatra rendelkezésére állanak. Levelezésre válaszbélyeg melléklendő.

Magyar általános hiteliroda

BUDAPEST, II. Ostrom-utca 5.

(Saját házában.)

Pontos címzést kérünk!

Óh [a]!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.

Doboz 1 korona és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NADOR”
GYÓGYSZERTÁR
Budapest, V., Váci-körút 17,

Éljen!

Egger mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Kapható Zalaegerszegen: Kaszter Sándor, Dr Klein Lajos, Sümegen: E. Dervarics István, Zalaszentgróton: Botfy Péter gyógyszerésztársaikban.

MEGHÍVÁS
a Bellatincz-Vidéki Takarékpénztár
 1905. évi február hó 16-án délelőtt 10 órakor Bellatinczon az intézet saját helyiségében tartandó
24-ik évi rendes közgyűlésére.

TÁRGYAI:

1. Intézeti igazgatóság jelentése az 1904. üzletv. eredményéről.
2. A zárszámadás és mérleg felülvizsgálása és a tiszta nyereség mikénti felosztása iránti intézkedés.
3. Az igazgatóság- és felügyelő bizottságnak a lefolyt üzletv. vonatkozó felmentése.
4. Elnök-, I. és II. alelnök-, két igazgatósági tag- és a felügyelő bizottságnak megválasztása.
5. Lamm Leo részvényes ur indítványa, alapszabályaink 50. és 98. §-ai módosítása tárgyában.
6. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes megválasztása.
7. Esetleges indítványok.

Bellatincz, 1905. évi január hó 21.
 Az igazgatóság.

Tisztelt közgyűlés!

Alulírt felügyelő bizottság a »Bellatincz-Vidéki Takarékpénztár« üzletmenetét és igazgatását a lefolyt 1904. évben az üzlet minden ágában ismételt és behatóan megvizsgálván, azt mindenkor és mindenben törvény- és alapszabályszerűnek találtuk.

Ezen állításunkat leginkább igazolja az előttünk fekvő 1904. évi mérleg, melyet az egész évi ügykezelésnek megvizsgálása, az általunk felvett cselekvő és szenvedő vagyon leltár és az intézeti fő- és segédkönyvek megvizsgált adatainak egybehasonlítása után helyesnek találtunk és így annak elfogadásával az igazgatóság részére a felmentvény megadását hozzuk javaslatba.

A kitüntetett 15459 korona 64 fillér nyereségnek felosztására vonatkozólag az igazgatóság részéről tett javaslathoz részünkről is hozzájárulván — annak elfogadását ajánlatba hozzuk — végül pedig részünkre is a felmentvény megadását kérjük.

Bellatincz, 1905. január hó 21.

Schweinhammer János
felügy. biz. tag.
Metzker Mátyás
felügy. biz. tag.
Meixner Mátyás
felügy. biz. tag.

MATTONI FÉLE
BUDAI
KESERŰVIZ
legjobb hajtószer.
 Kapható minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben.

„Milleniumtelep” Nagyösz.

Legolcsóbb árak!

Legolcsóbb árak!

Szép és tartós szőlője
 csak annak lesz, a ki **ingyen** kéri Magyarország legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét, a mely szőlőiskola állami segéllyel és állami felügyelet mellett létesült.

Görcs csillapító szélhajtó
Hódony-csöppök
 étvágygerjesztő, emésztést elősegítő háziszser.
 Egy üveg ára 1 K.
 Két üvegnél kevesebb (2 K 50 fillér utánvét mellett) postán nem küldetik.
 Beszerezhető:
 Bittner Gyula gyógyszerárban
 Gloggnitz (Aisó-Ausztria).

M é r l e g s z á m l a.				Teher.		
Vagyon.						
Pénztárkészlet		7751	36	Részvénytőke	70000	—
Váltótárca		265467	—	Tartalékalap	88000	—
Kezeselt kötelező kölesön		615391	03	Külön tartalékalap	30898	33
Jelzálog kölesön		165205	42	Nyugdíjalap	31007	78
Értékpapírok				Betétek	782841	70
20000 K magy. korona járadék	19600	—		Fel nem vett osztalék	312	—
10000 K m. földteherment. kötv.	9800	—	29400	Tőke kamat adó	2206	81
Intézeti ház			11000	Visszleszámítás	67789	—
Leltár			500	Hitelezők	12554	31
Ingatlanok			1399	Tiszta nyereség	15459	64
Különféle adósok			4954			
			1101069			27

Bellatincz, 1904. december 31-én.

Bellatincz-Vidéki Takarékpénztár.

Isoó Ferenc
elnök.
Vugrincics Boldizsár
I. alelnök.
Kollár Péter
II. alelnök.
Túry József
pénztárnok.
Kelecsényi Ferenc
könyvelő.

Jelen mérlegszámla megvizsgáltatott és helyesnek találtatott.
 A felügyelő bizottság:

Schweinhammer János
felügy. biz. tag.
Metzker Mátyás
felügy. biz. tag.
Meixner Mátyás
felügy. biz. tag.

Kávéház és étterem megnyitás.

Az „Arany Bárány“ szállodai kávéházamat ma déli 1 órakor és éttermemet esti 7 órakor Horváth Jóska teljes zenekara közreműködésével megnyitom s a n. é. közönséget tisztelettel meghívom.

Tosch Károly.

Egy kis
fáradtság mellett
mindenki kereshet
6—50 koronát
egy nagyon egyszerű, becsületes
mellékfoglalkozással.
Reflektálók külföldi címüket
1154. szám alatt an die
— Annoncen-Abteilung —
»K O M E T«, Mannheim.

BRÁZAY FÉLE
SOSBORSZESZ

SOSBOR SZESZ

NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
E KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNÁLATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLEKELVE VAN!

MEGHÍVÓ.

A Zalaegerszegi Takarékpénztár Részvény-Társaság

36-ik évi rendes közgyűlését

1905. évi február hó 11-én délután 2 $\frac{1}{2}$ órakor az intézet helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket tisztelettel meghívja az
IGAZGATÓSÁG.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése az 1904. évi üzlet-eredményről.
2. A zárszámadás bemutatása és a tiszta nyereség felosztása iránti határozat.
3. Az igazgatóság, felügyelő- és állandó számvizsgáló bizottságok felmentése.
4. A jelentésben felsorolt, az év közben történt igazgatósági intézkedések jóváhagyása, illetve tudomásul vétele.
5. 3 felügyelő bizottsági tagnak 3 évi időtartamra leendő megválasztása.
6. Indítványok tárgyalása.

Zalaegerszeg, 1905. január 21-én.

Jegyzet: Az alapszabályok 8. és 10. §§-aira való utalással figyelmeztetnek a tisztelt részvényesek, hogy csak azon részvényes gyakorolhat szavazati jogot a közgyűlésen, a ki részvényét a le nem járt szelvényekkel a közgyűlést megelőzőleg az intézet pénztáránál letette.

A zalaegerszegi takarékpénztár részvénytársaság mérleg- és vagyon kimutatása.

Vagyon.

Teher.

Főkvi lapsz.		K	f	K	f	Főkvi lapsz.		K	f	K	f
324	Pénztár			70084	75	230	Részvénytőke			200000	
311	Váltók			1382071	80	236	Nyugdíj alap			80000	
325	Jelzálog kölcsönök			1108967	64	330	Tartalék alap			149810	92
339	Törlesztési »			126994	92	204	Különleges tartalék alap			16824	23
281	Kezességi »			355	—	306	Betétek	2881859	59		
284	Előleg kölcsönök értékp.-ra			8264	20	301	Betétek tőkésített kamatai december 31-én	53119	57	2934979	16
341	Folyó számla adósok			305004	59	256	Betét-kamat 10% adó			5438	38
337	Értékpapírok			406302	70	341	Folyó számla hitelezők			130978	35
323	Értékpapír kamatok			2854	80	336	Házbér			587	19
313	Arany pénzek			99	50	255	Osztalék			350	
326	Szelvények			370	96	215	Atmeneti kamatok			28836	89
231	Intézeti ház (beszerz. érték K 244958-04)			170357	60		Egyenleg mint tiszta jöv.			54250	66
168	Felszerelések			2196	84						
214	Hátralékos kamatok			18130	48						
				3602055	78					3602055	78

Zalaegerszeg, 1904. évi december hó 31-én.

Hajik István.
elnök.

Fischer Pál
vezérigazgató.

Shmilliár Endre
pénztárnok.

Mondschein Samu
főkönyvelő.

Jelen mérleg-, vagyon- és jövedelmi kimutatást tüzetesen megvizsgáltuk, az üzleti könyvekkel összehasonlítottuk és azokat minden tételben helyesnek találtuk.

Thassy Kristóf
felügy. biz. tag.

Stolczér Jakab
felügy. biz. tag.

Schütz Sándor
felügy. biz. tag.

Fischer László
számv. biz. tag.

Horváth Miklós
számv. biz. tag.

Gráner Géza
számv. biz. tag.

Nyomatott Unger Antal könyvnyomdájában Zalaegerszegen.